

Selvitys Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:25

Markku Mattila

Selvitys Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:25

Markku Mattila

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet

Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto / Högskole- och forskningspolitiska avdelningen

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>

ISBN 978-952-263-185-5 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (Online)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/

Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2012:25

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
Selvitys kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittamisesta		Toimeksiantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	
Selvitysmies: Markku Mattila		Toimielimen asettamispvm 27.6.2012	Dnro 59/040/2012
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Selvitys Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittamisesta (Utredning angående placeringen av Nationella centret för utvärdering av utbildning)			
Julkaisun osat Muistio ja liitteet			
<p>Tiivistelmä Opetus- ja kulttuuriministeriö päätti hallitusohjelmaan viitaten käynnistää Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamista koskevan suunnittelun asettamalla 1.12.2011 työryhmän valmistelemaan asiaa. Työryhmä luovutti mietintönsä 4.6.2012. Työryhmä ei käsitellyt arviointikeskuksen sijoituspaikkakuntaa, vaan ehdotti tehtävää varten asetettavaksi selvityshenkilö. Työryhmä katsoi, että selvityksessä arvioidaan toiminnalliset, taloudelliset, alueelliset ja henkilöstöön liittyvät vaikutukset.</p> <p>Alueellistamisen koordinaatioryhmä katsoi, että sijoittamisselvitykseen otetaan mukaan Helsinki, Jyväskylä ja Turku.</p> <p>Selvitystyössä noudatettiin soveltuvin osin VM:n alueellistamisen käsikirjan ohjeita täydennettynä henkilöhaastatteluin ja vierailuin kohdekaupungeissa.</p> <p>Kaikki kolme kaupunkia ovat kansainvälisesti aktiivisia koulutusosaamisen paikkakuntia, joilla on monia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja ja muita koulutuksen järjestäjiä. Kaikilla paikkakunnilla on korkeatasoista koulutuksen tutkimusta ja arviointiosaamista. Noin 2/3 nyt yhdistettävistä toiminnoista on nyt Helsingissä ja 1/3 Jyväskylässä. Turussa ei ennestään ole tämän yksikön toimintaa.</p> <p>Johtopäätökset</p> <ul style="list-style-type: none">- Toiminnallisten, henkilöstöön liittyvien ja taloudellisten tekijöiden näkökulmasta on perusteet sijoittaa Arviointikeskus Helsinkiin.- Toiminnallisten näkökohtien vuoksi ja ottaen huomioon alueiden luontaiset vahvuudet Arviointikeskuksen toimintaa sijoitetaan myös Jyväskylään. Tässä toteutetaan alueellistamisen keinona työn ja tehtävien siirtämistä ja etätöiden mahdollisuuksia. <p>Perusteluja</p> <ul style="list-style-type: none">- Kustannushyötyjä ei kokonaisen yksikön sijoittamisella Jyväskylään tai Turkuun juurikaan ole, edullisempien toimitilakustannusten hyöty katoaa siirtymävaiheen kohonneisiin kustannuksiin, kohonneisiin matkakustannuksiin ja hankaloituneeseen yhteydenpitoon. VM:n tekemien aluetalouden selvitysten mukaan aluetaloudelliset vaikutukset ovat vähäisiä.- Henkilöstö ei ole elämäntilanteensa vuoksi halukas siirtymään toiselle paikkakunnalle Helsingistä: Jyväskylään ja Turkuun muuttoa ilmoitti voivansa harkita vain muutama henkilö.- Arviointikeskukseen tulevien yksiköiden henkilöstä on alansa parhaita, kouliintuneita asiantuntijoita. Jos he eivät siirry uuteen keskukseseen, merkitsee se osaamispääoman kadottamista pitkäksi aikaa.- Arviointikeskuksessa tulee olemaan menossa monia siirtymäkauden yli jatkuvia arviointihankkeita, jolloin henkilöstön lähteminen merkitsee toiminnallista katkosta. Kestää kauan ennenkuin vastaavatasoista henkilöstöä on pystytty rekrytoimaan ja kouluttamaan uudelle paikkakunnalle.- Asiantuntijoiden rekrytointimahdollisuudet tulevaisuudessa ovat Helsingissä selvästi parhaat.- Ruotsinkielisten asiantuntijoiden rekrytointi on erityinen kysymys, jonka kohdalla rekrytointipohja Jyväskylässä on merkittävästi kapeampi kuin Turussa tai Helsingissä.- Sidosryhmät eivät nähneet sijoittamisen Jyväskylään tai Turkuun tukevan Arviointikeskuksen toimintaa. Omalta kannaltaan 2/3 sidosryhmävastaajista katsoi sen lisäävän heidän matkakustannuksiaan ja vaikeuttavan yhteydenpitoa ja arviointiasiantuntemuksen hyödyntämistä.- Arviointikeskuksen Korkeakoulujen arviointi ja oppimistulosten arviointi on vakiintunut pääkaupunkiseudulle koulutuspolitiikkaan vaikuttavana toimijana ja kansainvälisen yhteydenpidon toimijana. Se on valtakunnallista toimintaa, joka sopii hyvin pääkaupunkiseudun strategiaan, koulutusvisioon ja profiliin.- Jyväskylässä toimivat Arviointikeskuksen osat ovat vakiinnuttaneet toimintamallin Jyväskylässä ja hyödyntävät hyvin yliopiston tutkimusosaamista. Jyväskylässä tapahtuvan arvioinnin erityisenä vahvuutena on mahdollisuus liittyä kansainväliseen arviointiosaamiseen ja yhteistyöhön. Arviointitoiminta sopii hyvin vahvistamaan Jyväskylän osaamiseen ja koulutukseen rakentuvaa visiota ja kehitymis-edellytyksiä. Ei ole syytä vähentää tätä toimintaa Jyväskylässä.- Kun Arviointikeskuksen toimintaa jatkossakin tapahtuisi myös Jyväskylässä, on mahdollista saavuttaa uuden keskuksen sisäinen synergia yhteisen strategia- ja arviointisuunnitelman, yhteisten projektien sekä henkilöstökierron kautta. Kaikissa hankkeissa Jyväskylän toimijoiden lisäksi voisi olla asiantuntijoita myös Helsingin toimipisteestä.			
Avainsanat			
koulutus, arviointi, arviointikeskus, alueellistaminen			
Sarjan nimi ja numero Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:25		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (PDF)	ISBN 978-952-263-185-5 (PDF)
Kokonaissivumäärä 41	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja -		Kustantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisnings- och kulturministeriet

Utgivningsdatum
7.11.2012

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemior och utredningar	
Utredning angående placeringen av Nationella centret för utvärdering av utbildning		Uppdragsgivare Undervisnings- och kulturministeriet	
Utredare: Markku Mattila		Datum för tillsättande av 27.6.2012	Dnro 59/040/2012
Publikation (även den finska titeln) Utredning angående placeringen av Nationella centret för utvärdering av utbildning (Selvitys Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittamisesta)			
Publikationens delar promemoria samt bilagor			
Sammandrag <p>Undervisnings- och kulturministeriet beslöt med hänvisning till regeringsprogrammet att inleda planeringen för att bilda Nationella centret för utvärdering av utbildning, och tillsatte i detta syfte den 1 december 2012 en arbetsgrupp för att bereda ärendet. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande den 4 juni 2012. Arbetsgruppen tog inte upp utvärderingscentrets placeringsort, utan föreslog att det tillsätts en utredare i detta syfte. Enligt arbetsgruppen bör utredningen klarlägga konsekvenserna med tanke på verksamheten, de ekonomiska och regionala aspekterna samt personalen.</p> <p>Koordineringsgruppen för regionalisering ansåg att Helsingfors, Jyväskylä och Åbo bör inkluderas i utredningen av placeringsorten. Utredningen iakttog till tillämpliga delar anvisningarna i FM:s handbok för omlokalisering, som kompletterades med individuella intervjuer och besök i de aktuella städerna.</p> <p>Alla tre städer är aktiva på utbildningskompetensens område internationellt, och har flera universitet och yrkeshögskolor samt andra utbildningsanordnare. På samtliga orter finns högklassig forskning kring utbildning och utvärderingskompetens. Cirka 2/3 av de funktioner som ska fusioneras finns i Helsingfors, och 1/3 i Jyväskylä. Ingen verksamhet vid enheten är förlagd till Åbo.</p>			
Slutsatser <ul style="list-style-type: none">- Med tanke på utvärderingscentrets verksamhet, de ekonomiska och regionala aspekterna samt personalen finns det skäl att förlägga utvärderingscentret till Helsingfors.- Med hänsyn till den verksamhet som bedrivs, och med beaktande av de styrkor som är karakteristiska för respektive region, förläggs verksamheten också till Jyväskylä. Härmed sker en regionalisering i form av överflyttning av arbete och arbetsuppgifter samt möjligheter till distansarbete.			
Motivering <ul style="list-style-type: none">- Den kostnadsmässiga nyttan av att förlägga hela enheten till Jyväskylä eller Åbo är i det närmaste obefintlig. De minskade kostnaderna för lokalerna äts upp av kostnadshöjningen för övergångsperioden och resekostnaderna samt försvårad kommunikation.- De anställda är på grund av sin levnadssituation inte villiga att flytta från Helsingfors till annan ort: endast några enstaka personer sade sig kunna överväga en flytt till Jyväskylä eller Åbo.- De anställda vid de enheter inom utvärderingscentret som ska bildas är högt utbildade experter, och de främsta på området. Om de inte flyttar till det nya centret innebär det att kapital i form av kompetens går förlorad för en lång tid framöver.- Flera utvärderingsprojekt kommer att fortgå så att de sträcker sig över övergångsperioden, vilket innebär ett avbrott i verksamheten om personalen försvinner. Att rekrytera och utbilda personal till motsvarande nivå för den nya orten tar lång tid.- På sikt är möjligheterna att rekrytera experter klart bäst i Helsingfors.- En specialfråga gäller rekryteringsbasen för svenskspråkiga experter, som är klart snävare i Jyväskylä än i Åbo eller Helsingfors.- Intressentgrupperna ansåg inte att verksamheten vid utvärderingscentret skulle stödjas av att det förläggs till Jyväskylä eller Åbo. Av dem ansåg 2/3 att flytten skulle medföra högre resekostnader och försvåra kommunikationen, liksom möjligheterna att dra nytta av sakkunskapen på utvärdering.- Utvärderingscentrets utvärdering av högskolorna samt av inlärningsresultaten är etablerade utbildningspolitiska funktioner, och det utgör en internationell kontakt i huvudstadsregionen. Det handlar om riksomfattande verksamhet som passar väl in i huvudstadsregionens strategi, utbildningsmässiga vision och profil.- Till den del utvärderingscentret bedriver verksamhet i Jyväskylä finns det en etablerad verksamhetsmodell och universitetets forskningskompetens utnyttjas väl. En särskild tillgång är möjligheten att ta del av utvärderingskompetens och samarbete på internationell nivå. Utvärderingsverksamheten lämpar sig väl för att stärka Jyväskyläs vision, som bygger på kompetens och utbildning samt utvecklingspotential. Det finns ingen anledning att skära ner på verksamheten i Jyväskylä.- Eftersom utvärderingscentret också framöver föreslås bedriva verksamhet även i Jyväskylä, kan det nya centret få en synergieffekt till stånd via en gemensam strategi- och utvärderingsplan, samprojekt och personalrotation. I samtliga projekt skulle man utöver deltagare från Jyväskylä också kunna inkludera sakkunniga från Helsingfors.			
Nyckelord småbarnsfostran, dagvård, överföring av förvaltningsområde			
Seriens namn och nummer Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemior och utredningar 2012:25		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (Online)	ISBN 978-952-263-185-5 (PDF)
Sidoantal 41	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution -		Förlag Undervisnings- och kulturministeriet	

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö asetti työryhmän selvittämään kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamista. Työryhmän ehdotuksessa ehdotetaan Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamista virastona, joka aloittaisi toimintansa vuoden 2014 alusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 27.6.2012 allekirjoittaneen selvityshenkilöksi tekemään valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annetun lain ja valtioneuvoston asetuksen mukainen sijoittamisselvitys. Vaihtoehtoisiksi sijoituspaikoiksi annettiin Helsinki, Jyväskylä ja Turku. Selvitys tuli tehdä lokakuun loppuun mennessä 2012.

Raportin tekemisessä ja viimeistelyssä minua ovat auttaneet johdon assistentti Terhi Salonen ja julkaisusihteeri Teija Metsänperä, joita haluan kiittää hyvästä työstä.

Luovutan kunnioittavasti selvitystyön loppuraportin opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Helsingissä lokakuun 30. päivänä 2012

Markku Mattila

Sisältö

1	Johdanto	7
1.1	Selvitystehtävä	7
1.2	Aiempia kannanottoja	8
1.3	Jyrki Kataisen hallituksen linjaukset	8
2	Kansallinen koulutuksen arviointikeskus ja siihen liitettävät nykyiset toiminnot ja toiminnalliset tekijät	9
2.1	Ehdotus kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta	9
2.2	Korkeakoulujen arviointineuvoston arviointitoiminta 2008–2011	9
2.3	Koulutuksen arviointineuvoston toiminta 2011–2012	10
2.4	Oppimistulosten seuranta-arviointi Opetushallituksessa	11
2.5	Sidosryhmät ja yhteistyötahot (kyselyn tulokset)	13
3	Henkilöstöön liittyvät tekijät	15
4	Alueelliset näkökulmat sijoituspaikkakuntien osalta	18
4.1	Helsinki sijoituspaikkakuntana	18
4.1.1	Toiminnalliset vaikutukset	18
4.1.2	Henkilöstöön liittyvät vaikutukset	19
4.1.3	Alueelliset vaikutukset ja liittyminen alueen luontaisiin vahvuuksiin	19
4.2	Jyväskylä sijoituspaikkakuntana	20
4.2.1	Toiminnalliset vaikutukset	20
4.2.2	Henkilöstöön liittyvät vaikutukset	21
4.2.3	Alueelliset vaikutukset ja liittyminen alueen luontaisiin vahvuuksiin	21
4.3	Turku sijoituspaikkakuntana	22
4.3.1	Toiminnalliset vaikutukset	22
4.3.2	Henkilöstöön liittyvät vaikutukset	23
4.3.3	Alueelliset vaikutukset ja liittyminen alueen luontaisiin vahvuuksiin	23
5	Taloudellisia tekijöitä	24
5.1	Toimitilat	24
5.2	Liikenneyhteydet	27
5.3	Tuki- ja hallintopalvelut	27
6	Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittaminen – yhteenveto	29
6.1	Työryhmän esittämät sijoittamisessa huomioon otettavat seikat	29
6.2	Toiminnalliset vaikutukset	30
6.3	Henkilöstöön liittyvät vaikutukset	31
6.4	Alueelliset vaikutukset	31
6.5	Taloudelliset vaikutukset	32
6.6	Loppupäätelmät ja ehdotukset	33
	Liitteet	35
	Liite 1. Sidosryhmäkyselyn vastaanottajat	35
	Liite 2. Alueellistamisen vaikutusarviointikehikko – työkirja	36
	Liite 3. Asiantuntijat, vierailut, tausta-aineistot ja lähteet	39

1 Johdanto

1.1 Selvitystehtävä

Pääministeri Kataisen hallitusohjelmaan on kirjattu, että koulutusta koskeva Opetushallituksen, Koulutuksen arviointineuvoston ja Korkeakoulujen arviointineuvoston viranomaisarviointitoiminta keskitetään riippumattomaan arviointikeskukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 1.12.2011 työryhmän selvittämään arviointikeskuksen perustamiseen liittyviä kysymyksiä. Työryhmä luovutti raporttinsa 20.6.2012 (OKM dnro 114/040/2011). Työryhmän raportissa ei otettu kantaa arviointikeskuksen sijaintipaikkaan.

Työryhmä totesi raportissaan, että Arviointikeskuksen sijoittamispaikasta tullaan tekemään valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annetun lain (362/2002) ja valtioneuvoston asetuksen (567/2002) mukainen sijoittamisselvitys. Sijoittamisselvityksessä arvioidaan arviointikeskuksen perustamisen toiminnalliset, taloudelliset, alueelliset ja henkilöstöön liittyvät vaikutukset.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kutsui 27.6.2012 tämän kirjoittajan selvityshenkilöksi. Selvityksen laadinnassa noudatetaan Alueellistamisen koordinaatioryhmän julkaisemassa Alueellistamisen käsikirjassa (Valtiovarainministeriön julkaisuja 25/2008) määriteltyjä ohjeita ja periaatteita sekä muita sijoittamisselvityksen tekemistä koskevia viranomaisohjeita ja määräyksiä. Alueellistamisen koordinaatioryhmä päätti, että sijoittamisselvitykseen valittavat paikkakunnat ovat Helsinki, Jyväskylä ja Turku. Erikseen sovittiin, että selvityksessä on otettava erityisesti huomioon olemassa olevat ja kehittyvät osaamis- ja toimintokeskittymät eli klusterit.

Arviointikeskukseen sijoitettavien yksiköiden keskeisille sidosryhmille lähetettiin sähköinen kysely 22.8.2012, jossa tiedusteltiin näkökohtia ja perusteita eri sijoittamisvaihtoehdoista. Kyselyn vastausprosentti oli 60 %. Arviointikeskukseen sijoitettavien nykyisten yksiköiden henkilöstölle lähetettiin kysely 15.8.2012, jossa tiedusteltiin henkilöstön näkemyksiä keskuksen sijoittamisesta Helsinkiin, Jyväskylään tai Turkuun. Kyselyyn vastasi 36 henkilöä 39 kyselyn saaneesta, vastausprosentin ollessa 92 %.

Kyselyjä täydennettiin arviointitoiminnan keskeisten asiantuntijoiden henkilöhaastatteluilla sekä vierailuilla paikkakunnille, Jyväskylään 27.8.2012, Turkuun 27.8.2012 ja Helsinkiin mm. 20.8. ja 28.8.2012. Vierailujen aikana kuultiin maakuntien, yliopistojen, arviointiin erikoistuneiden tutkimusyksiköiden, keskeisten sidosryhmien sekä arvioinnin asiantuntijoiden näkemyksiä. Vierailujen yhteydessä tarjottiin mahdollisuus toimittaa aineistoa olennaisista kysymyksistä myös muiden toimijoiden, kuten kaupunkien ja toimintilojen tarjoajien toimesta. Aineistoa saatiinkin runsaasti.

Lisäksi selvitystyössä on haastateltu Senaatti-kiinteistöjen sekä Valtiovarainministeriön ja Valtion työmarkkinalaitoksen edustajia.

1.2 Aiempia kannanottoja

Professori Jarmo Visakorpi teki vuonna 2002 selvityksen Opetushallituksen yhteyteen perustettavaksi kaavaillun Koulutuksen arviointineuvoston ja sen sihteeristön alueellista sijaintia koskevista vaihtoehtoista (Koulutuksen arviointineuvoston ja sen ...,2002). Visakorpi ehdotti sijoituspaikaksi Jyväskylän yliopistoa. Tämä sijoittaminen takaisi uskottavan riippumattomuuden ja yhteyden korkeatasoiseen alan tutkimukseen, osaavaan kehittämis-toimintaan sekä uusiutuvaan resurssilähteeseen. Visakorpi piti erityisesti silmällä alueilla olemassa olevaa osaamista ja erikoistumisen kehittämistä siten, että sijoittumisella todella voidaan tukea vahvan osaamisklusterin syntyä. Hän katsoi, että vahvaa osaamista, joka perustuu pitkäaikaiseen käytännön kokemukseen, tiedeperustaan arviointineuvoston tehtäväalueen arvioinnissa, on olemassa erityisesti Helsingissä ja Jyväskylässä. Kun etsitään sijoittumisvaihtoehtoa pääkaupunkiseudun ulkopuolelle, on valinta selvä: Jyväskylä.

Timo Lankinen on käsitellyt myös koulutuksen arviointia Opetushallituksen tehtäviä koskeneen selvityksen yhteydessä, jossa hän toteaa, että Opetushallituksen ja Koulutuksen arviointineuvoston välinen yhteistyö ei toimi ja että arvioinnin vastuut ja työnjako ovat epäselvät (Opetushallituksen asema ..., 2007). Selvityksessä päädytään ehdottamaan Koulutuksen arviointikeskuksen perustamista, johon liitettäisiin myös osittain Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitoksen voimavaroja, mutta sijaintipaikkaan siinä ei tehdä ehdotusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön konserniohjauksen ja -rakenteen selvityksessä Skog ja Mattlin ehdottavat mm., että ylioppilastutkintolautakunta, Koulutuksen arviointineuvosto, Korkeakoulujen arviointineuvosto ja Opetushallituksen arviointitoiminta yhdistetään Koulutuksen arviointikeskukseksi, josta tulisi julkisoikeudellinen laitos (Yhdessä eteenpäin, 2011). Ehdotuksen taustoituksessa viitataan Sivistyspoliittisen ministeriryhmän linjaukseen vuodelta 2008, jossa koulutuksen ja korkeakoulutuksen arvioinnilla säilytetään erilliset neuvostot ja niiden sihteeristöt nykyisillä sijaintipaikkakunnillaan. Uuden arviointikeskuksen sijaintipaikkakuntaan ei Skogin ja Mattlinin ehdotuksessa oteta kantaa, mutta perusteluissa korostetaan toimintojen kokoamista yhteen, toiminnallisia ja synergia etuja sekä organisaation aseman vahvistumista.

1.3 Jyrki Kataisen hallituksen linjaukset

Jyrki Kataisen hallitus on iltakoulussa 21.6.2012 käsitellyt hallituksen linjauksia alueellistamisesta hallituskaudella. Iltakoulumuistiossa on ehdotukset hallituksen linjauksiksi hallituskaudella toteutettavasta alueellistamispolitiikasta:

- 1 Hallitus jatkaa pääkaupunkiseudulla olevien ja uusien yksikköjen ja toimintojen alueellistamista silloin, kun se on kokonaistaloudellisesti perusteltua.
- 2 Alueellistaminen kytketään nykyistä paremmin osaksi muuta alueiden elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn parantamista tukien alueiden luontaisia vahvuuksia ja kasvun edellytyksiä.
- 3 Alueellistamisessa käytetään kokonaisten yksikköjen siirron rinnalla nykyistä enemmän työn ja tehtävien siirtämistä. Samalla parannetaan myös etätöiden mahdollisuuksia.

2 Kansallinen koulutuksen arviointikeskus ja siihen liitettävät nykyiset toiminnot ja toiminnalliset tekijät

2.1 Ehdotus kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta

Työryhmä ehdottaa, että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle perustetaan uusi koulutuksen ulkopuolista arviointia suorittava virasto, joka tuottaa tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja koulutuksen kehittämistä varten. Arviointikeskukseen yhdistettäisiin nykyinen Opetushallituksessa oleva oppimistulosten arviointitoiminta ja Koulutuksen arviointineuvoston sekä Korkeakoulujen arviointineuvoston suorittama koulutuksen ja korkeakoulujen arviointitoiminta.

Virastoon ehdotetaan hallintomallia, jossa päätöksentekovalta on jaettu johtajan ja johtokuntatyypin arviointiosaamista omaavien henkilöiden muodostaman arviointineuvoston kesken. Arviointineuvostossa olisi 11 jäsentä. Arviointineuvoston yhteydessä olisi erillinen korkeakoulujen arviointijaosto.

Tarkoitus on, että arviointikeskuksen tehtävät koostuisivat siihen koottavien yksiköiden nykyisistä tehtävistä, eikä se merkitsisi arviointitoiminnan tehtäväkentän merkittävää laajentumista tai muuttamista. Perustaminen toteutettaisiin kustannusneutraalisti ja uuteen keskukseen siirrettäisiin nykyisten yksiköiden henkilöstön määrää vastaava määrä.

2.2 Korkeakoulujen arviointineuvoston arviointitoiminta 2008–2011

Korkeakoulujen arviointineuvoston toimintakertomuksen 2008–2009 mukaan toteutettiin 14 auditointia, kolme uusinta-auditointia ja kaksi laajaa teema-arviointia. Lisäksi arviointineuvosto teki yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuyksikkövalinnat. (Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisu 5:2010)

Vuoden 2010 aikana arviointineuvosto teki päätökset kahdeksasta auditoinnista, valmistui yksi ja aloitettiin kaksi uutta teema-arviointia (Korkeakoulujen arviointineuvoston toiminta 2010). Vuoden 2011 aikana neuvosto teki päätökset yhdeksän korkeakoulun auditoinnista. Keväällä 2012 on ensimmäisellä arviointikierroksella tehty yhteensä 49 korkeakoulun arvioinnit. Toisen arviointikierroksen auditointiin ilmoittautui 36 korkeakoulua, noin puolet auditoinneista tehdään kansainvälisinä, kun ensimmäisellä kierroksella niitä oli vain viisi. Vuonna 2011 valmistui kaksi teema-arvioinnin raporttia ja päätettiin aloittaa kaksi uutta. (Korkeakoulujen arviointineuvoston toiminta 2011).

Kansainvälisissä auditointiryhmissä on tavoitteena, että ryhmässä yli puolet on kansainvälisiä asiantuntijoita. Vuonna 2011 järjestettiin kansainvälinen audittoijaperehdytys, johon osallistui yhdeksän ulkomaalaista. Tarkoitus on, että tästä arvioijapoolista rekrytoidaan auditointiryhmät.

Auditointiryhmä kokoontuu auditoinnin aikana 4–5 kertaa alkaen sihteeristön perehdytystilaisuudella, jatkuen ryhmän omalla kokouksella, vierailukäynneillä ja raporttikokouksilla.

Korkeakoulujen arviointineuvoston kansainvälinen toiminta on lisääntynyt. Edellä kuvatun kansainvälisten auditointiryhmien määrän kasvun lisäksi perustettiin 2011 kansainvälinen neuvottelukunta, joka kokoontuu kerran tai kaksi vuodessa. KKA on hakenut jäsenyyttä eurooppalaisen insinöörikoulutuksen akkreditointijärjestelmään. Korkeakoulujen arviointineuvosto tavoittelee ensimmäisiä ulkomailla tehtäviä auditointitoimeksiantoja.

KKA:n pääsihteeriksi on ENQA:n hallituksen varapuheenjohtaja. Hallitus kokoontuu 5–6 kertaa vuodessa. ENQA järjestää 6–10 tapahtumaa vuodessa, joihin sihteeristöstä osallistutaan. Pohjoismaisen verkoston NOQA tilaisuuksiin osallistutaan säännöllisesti ja sen yhteistyöprojekteissa ollaan mukana. Sihteeristön jäsenet osallistuivat kautena 2008–2009 noin 150 seminaaripäivään ulkomailla. Ulkomaisia vieraita kävi KKA:ssa noin 60 henkilöä.

Matkakulut ja yhteydenpito sidosryhmiin

Korkeakoulujen arviointineuvoston toimintatapaan kuuluu paljon henkilökohtaisia tapauksia, kokouksia, tutustumista arviointikohteisiin paikan päällä, kansainvälisten asiantuntijoiden vierailuja ja omaa osallistumista kansainväliseen yhteistyöhön. Vuonna 2011 KKA:n matkakulut olivat yhteensä noin 140 000 euroa.

KKA on määritellyt tärkeimmät sidosryhmät ja yhteydenpito niihin on osa laatujärjestelmää. Keskeisiä kansallisia sidosryhmiä ovat korkeakoulut, rehtorien neuvostot ARENE ja UNIFI, opiskelijajärjestöt SYL ja SAMOK, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työmarkkinajärjestöt EK ja AKAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa on kerran vuodessa ajankohtaistapaaminen. Siinä ministeriön tietoon saatetaan arvioinnin ajankohtaisia asioita ja kansainvälisiä näkökohtia sekä toisaalta keskustellaan valtakunnallisen korkeakoulupolitiikan ajankohtaiset asiat.

Yhteydenpitoa sidosryhmiin tapahtuu tapauskohtaisesti ja erityisesti erilaisten seminaarien yhteydessä. Kukin sihteeristön jäsen toimii yhteyshenkilönä ko. sidosryhmän suuntaan.

Korkeakoulujen arviointineuvosto on tehnyt paljon yhteistyötä eri yliopistojen professorien kanssa arviointihankkeissa, mutta myös korkeakoulututkijoiden ja arvioinnin asiantuntijoiden kanssa Helsingin yliopistossa, Jyväskylän yliopistossa, Tampereen yliopistossa ja Turun yliopistossa. Lisäksi Helsingin yliopiston oma laadunhallinnan asiantuntijajoukko on läheinen yhteistyökumppani.

2.3 Koulutuksen arviointineuvoston toiminta 2011–2012

Koulutuksen arviointineuvoston käytännön toiminta perustuu keskeisesti opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2011 laatimaan ja hyväksymään kansalliseen koulutuksen arviointisuunnitelmaan, jonka laadinnassa neuvosto oli omalta osaltaan mukana. Tämä laatimisprosessi on tärkeä vuorovaikutustapahtuma ministeriön ja neuvoston välillä. Koulutuksen arviointineuvostolle on suunnitelmassa kolmen uuden kansallisen arviointihankkeen käynnistäminen vuoden 2012 aikana.

Vuonna 2011 oli käynnissä 10 arviointihanketta ja saatiin valmiiksi kolme. Viisi arviointihanketta päättyi vuoden 2012 aikana. Julkaisujen määrä vuonna 2011 oli neljä. Sihteeristö on osallistunut Koulutuksen tutkimuslaitoksen apuna PISAn kansallisten ja kansainvälisten raporttien kirjoittamiseen (Koulutuksen arviointineuvosto, toimintakertomus).

Koulutuksen arviointineuvoston eräs tehtävä on osallistua kansainväliseen arviointitoimintaa koskevaan yhteistyöhön. Vuonna 2011 sihteeristö osallistui ECER-konferenssiin Berliinissä, osallistui kaksi kansainväliseen hankkeeseen sekä kansainvälisten visiittien ja vieraiden määrä oli 15.

Arviointihankkeiden toteutuksesta vastaa ulkopuolisista asiantuntijoista ja sihteeristön jäsenistä Neuvoston nimeämä 6–10 jäsenen arviointiryhmä, joka voi olla samalla suunnitteluryhmä. Arviointiryhmä saattaa 2 vuotta kestävässä hankkeessa kokoontua 10–15 kertaa vaihtelevissa paikoissa. Tiedon keruussa on käytetty esim. kyselyä ja ryhmähaastatteluja. Lukion tuottamia jatkokoulutusvalmiuksia koskeneessa arvioinnissa tehtiin kahdeksassa korkeakoulussa kaksi ryhmähaastattelua kussakin arviointiryhmän jäsenen toimessa kunkin haastattelun puheenjohtajana (Hautamäki, A. ja muut 2012). Kansalaisopistojen arvioinnissa arviointiryhmän jäsenet tekivät pareittaan arviointivierailuja kuuteen kansalaisopistoon, jotka olivat eri puolilla Suomea (Markkanen, M. ja muut 2012).

Sihteeristön pääsihteeri arvioi, että sihteeristön sijainti muualla kuin Helsingissä on eduksi, koska yksikkö ei saa olla liian lähellä päätöksentekijöitä. Matkustaminen Jyväskylän ja Helsingin välillä on suhteellisen tiivistä. Pääsihteeri arvioi matkustavansa Helsinkiin noin kerran kahdessa viikossa, muun sihteeristön keskimäärin kerran 3–4 viikossa. Helsingin matkoja on vuositasolla arviolta 120–150 matkaa. Muualle Suomeen matkoja arvioidaan suuntautuvan suunnilleen yhtä paljon: koulutuksen järjestäjiä ja yhteistyötahoja on ympäri Suomea. Koulutuksen arviointineuvoston matkakulut vuonna 2011 olivat noin 58 000 euroa.

Arviointineuvoston sihteeristön tärkeä yhteistyötaho Jyväskylässä on yliopiston kasvatustieteellinen tiedekunta ja Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylä yliopistosta ja Koulutuksen tutkimuslaitoksesta on ollut arviointineuvoston jäseniä. Koulutuksen tutkimuslaitos hoitaa arviointineuvoston julkaisutoiminnan, markkinoinnin ja tiedottamisen. Jyväskylän yliopiston erillislaitoksena yliopisto tarjoaa sihteeristölle kaikki hallinto- ja tietohallintopalvelut. Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristön yleiskustannukset yliopistolle vuonna 2011 olivat noin 54 000 euroa, jossa oli nousua edelliseen vuoteen verrattuna peräti 74 %.

Koulutuksen arviointineuvoston ja Jyväskylän yliopiston yhteistyön kehittymisen kannalta on tärkeää koulutuksen talouden tutkimuksen ja koulutuksen käynnistäminen. Yliopistossa ollaan käynnistämässä syksyllä 2012 arviointikoulutusta, joka tulee vahvistamaan uusien asiantuntijoiden saamista.

2.4 Oppimistulosten seuranta-arviointi Opetushallituksessa

Opetushallitus seuraa oppimistulosten seuranta-arviointien avulla sitä, miten hyvin opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteissa asetetut tavoitteet on saavutettu. Arvioinneissa hyödynnetään olemassa olevaa tilasto- ja rekisteritietoa sekä muuta tietoa. Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimassa koulutuksen arviointisuunnitelmassa määritellään, milloin mitään oppiainetta arvioidaan.

Arviointihankkeelle asetetaan asiantuntijaryhmä, joka vastaa hankkeesta, laatii tehtäväsarjat, valitsee otoskoulut sekä toteuttaa opettaja- ja rehtorikyselyt ja oppilaskyselyn ja analysoi koeaineiston. Oppimistulosten arviointi tehdään otantaperusteisena joukkokokokeina. Aineis-

ton keruun sähköistäminen on käynnissä. Hankkeiden kesto vaihtelee, mutta projektipäällikön työpanos on kaksi vuotta. Vuosittain on menossa 2–4 arviointihanketta. Ammatillisessa koulutuksessa noin kolme hanketta (Oppimistulosten seuranta-arviointien..., 2012).

Ammattiosaamisen näytöt on liitetty osaksi opiskelijan arviointia 2006. Opiskelija tekee useita näyttöjä opintojensa aikana. Näytöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaitosten ja työelämän yhteistyönä. Kansallisissa seuranta-arvioinneissa tieto saadaan suoraan koulutuksen järjestäjän tekemistä ammattiosaamisen näytöistä. Laadunvarmistuksen avulla varmistetaan arviointitiedon ja käytäntöjen vertailukelpoisuus. Opetushallitus vastaa kansallisen arviointitiedon tuottamisesta ja raportoinnista. Koko tutkintoa koskevat tulokset raportoidaan kolmen vuoden kuluttua seuranta-arvioinnin käynnistämisestä. Tavoite on, että kun sähköinen tiedonkeruu on saatu käyttöön, mukana ovat kaikki 53 ammatillista perustutkintoa (Näyttötietoa ammattiosaamisesta).

Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arvioinnin sähköisen tiedonkeruun hanke (AMOP) alkoi vuonna 2010. Se on tarkoitus sovittaa Opetushallituksessa kehitteillä oleviin todennetun oppimisen rekisteriin (TOR) ja e-opetussuunnitelmiin (E-OPSIT). Keväällä 2012 OKM teki päätöksen, että sähköinen oppimistulosten arviointijärjestelmä laajennetaan myös näyttötutkintotavoitteiseen ammatilliseen peruskoulutukseen. Sähköinen aineistojen pikapalaute on tarkoitus toteuttaa 2013 ja aineistojen keruun pilotointi 2014. Ensimmäinen sähköinen tiedonkeruu on tarkoitus toteuttaa matematiikan arvioinnissa vuosina 2014–2015. Tämän sähköisen tiedonkeruun hankkeen loppuunsaattaminen ja tietohallinnon yhteistyö Opetushallituksen kanssa on erityinen haaste ja vaatii epäilemättä erittäin läheistä yhteistyötä asiantuntijoiden välillä.

Oppimistulosten arvioinnissa korostuu opetussuunnitelman perusteiden asiantuntemus sekä aineiston tilastollisen käsittelyn metodiikka. Samoin Opetushallituksessa olevat opetussuunnitelman perusteiden asiantuntijat ovat tärkeitä yhteistyötahoja. Opetussuunnitelman perusteita koskevat tiedot ja rekisterit ovat arviointien teossa keskeisessä asemassa. Arvioinnissa tarvittavia Opetushallituksen tietoja on seuraavissa tietojärjestelmissä, joiden käyttöoikeudet ja joustava käyttö pitää uudessa tilanteessa järjestää:

- Vipunen (Opetushallituksen yleinen tietovarasto, sisältäen mm. koulutuksen järjestäjien taustatiedot, oppilasmäärät, läpäisyajat, työllistyminen),
- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä (mm. ammattiosaamisen näyttöjen ja työssäoppimisen kustannukset, lähiopetuksen ja työssäoppimisen määrä),
- Kouluta-järjestelmä (Koulutuksen järjestäjätiedot, Koulutusalaakohtaiset tiedot, peruskoulun päättötodistuksen arvosanat, koulutuksen prioriteetti).

Asiantuntijaryhmiin rekrytoidaan aina hankkeen kohteen mukaan sen aineen erikoisasiantuntijoita määräaikaan palvelusuhteeseen usein kahdeksi vuodeksi. Tämän takia yksikköä lähellä tulee olla riittävästi asiantuntijoita, jotka ovat valmiita työpaikan väliaikaiseen vaihtoon. Helsingin seudulla on tässä suhteessa parhaat osaajapohjat tällaiseen rekrytointiin.

Oppimistulosten arvioinnin toteutustavasta johtuen henkilöiden tarve matkustaa on selvästi pienempi kuin kahden muun arviointiyksikön kohdalla. Vuonna 2011 matkamenot olivat yhteensä 33 400 euroa, josta Opetushallituksen matkamenot olivat n. 10 000 euroa, yleissivistävään koulutukseen liittyvät n. 8 500 euroa ja ammatillisen koulutuksen kehittämiseen liittyvät n. 15 000 euroa.

Jokaisesta arviointihankkeesta julkaistaan raportti, joka luovutetaan ja esitellään opetusministerille tai muulle ministeriön johdolle. Tämä arviointitulosten hyödyntämisen

kannalta tärkeä tiedonvälitys tulee uuden arviointikeskuksen tehtäväksi ja vastaava tiedon-
siirto Opetushallituksen johdolle ja asiantuntijoille pitää erikseen järjestää.

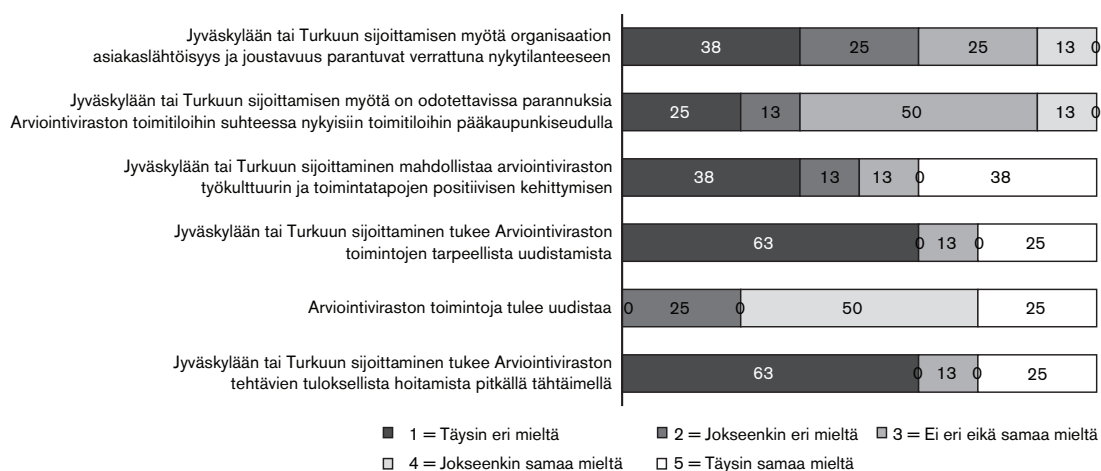
2.5 Sidosryhmät ja yhteistyötahot (kyselyn tulokset)

Koulutuksen arviointi edellyttää yhteistoimintaa lukuisten sekä kansallisten että kansain-
välisten toimijoiden kanssa. Suuri osa yhteydenpidosta tapahtuu sähköisesti, mutta kon-
taktit sidosryhmiin edellyttävät myös paljon henkilökohtaisia tapaamisia ja neuvotteluja,
kokouksia, seminaareja, joissa tarvitaan ihmisten liikkumista ja matkustamista. Esim.
Korkeakoulujen arviointineuvosto on tehnyt äskettäin erityisen sidosryhmästrategian
yhteydenpidon systematisoimiseksi. Siellä arvioidaan yhteydenpidon tarpeen kasvavan
kansallisesti ja kansainvälisesti.

Nykyisten toimijoiden nimeämille aivan keskeisille sidosryhmille lähetettiin sähköinen
kysely, jonka vastausprosentti oli 60 % (Liite 1). Kyselyä täydennettiin henkilöhaastatte-
luin keskeisimpien toimijoiden kanssa.

Toiminnalliset vaikutukset

Noin kaksi kolmasosaa (63 %) vastaajista katsoi, että sijoittaminen Jyväskylään tai Tur-
kuun ei tue Arviointiviraston tehtävien tuloksellista hoitamista pitkällä tähtäimellä.
Samoin 63 % katsoi, että sijoittaminen Jyväskylään tai Turkuun ei paranna asiakasläh-
töisyyttä ja joustavuutta eikä se tuo toimintojen uudistumista. Toisaalta kolme neljäsosaa
(75 %) vastaajista piti toimintojen uudistamista tarpeellisenä.

Kuva 1. Sijaintivaihtoehtojen toiminnalliset vaikutukset (%)

Suurimpina kielteisinä vaikutuksina Jyväskylään tai Turkuun pidettiin riskiä olemassa olevan osaamisen katoamista. Vastauksissa viitattiin esim. Fimean ja Maaseutuviraston kokemuksiin, joissa on vaikeaa saada asiantuntijoita muuttamaan pois pääkaupunkiseudulta. Tähän liittyy huoli osaavan henkilöstön saatavuudesta niin henkilöstöön kuin arviointiryhmiinkin.

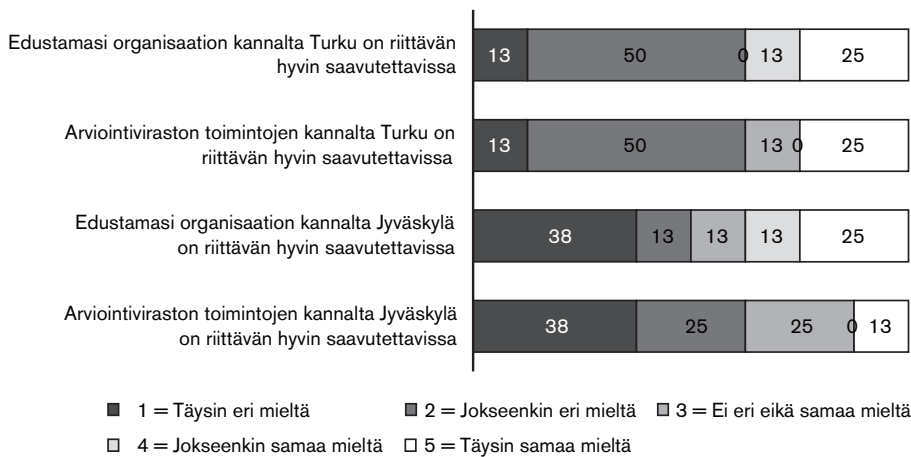
Toisena kielteisenä vaikutuksena mainittiin sidosryhmäyhteistyön vaikeutuminen ja asiakas-
palvelun huononeminen. Kaikki keskeiset valtiotoimijat ovat Helsingissä, ja niiden kanssa toi-
miminen on tärkeä osa arviointia. Hyvää saavutettavuutta koko maasta ja ulkomailta, joustavia
tapaamismahdollisuuksia ja läheisyyttä pidettiin tärkeänä, joskin myös etäisyys ja siitä tuleva
riippumattomuus mainittiin Jyväskylän ja Turun vahvuutena. Pahimpana skenaariona mainit-
tiin arviointitoiminnan eriytyminen muusta koulutuspoliittisesta keskustelusta.

Sijoittuminen Jyväskylään tai Turkuun katsottiin vastauksissa myös vaikeuttavan kansainvälistä yhteistyötä ja vaikeuttavan vierailijoiden kulkua. Helsinkiin on parhaat toimivat lentoyhteydet.

Myönteisinä vaikutuksina sijoittumiselle Jyväskylään katsottiin olevan siellä jo olevan arviointitoiminnan tuomat valmiudet. Jyväskylässä tarjoutuu kansallisten ja kansainvälisten arviointien nykyistä parempaan koordinointiin, joka parantaisi arviointitoiminnan kokonaisuutena, vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta. Jyväskylässä mahdollistuisi myös talousulottuvuuden kehittymistä arvioinneissa. Jyväskylän yliopisto tarjoaa mahdollisuuden asiantuntemuksen täydentämiseen siirtymävaiheessa.

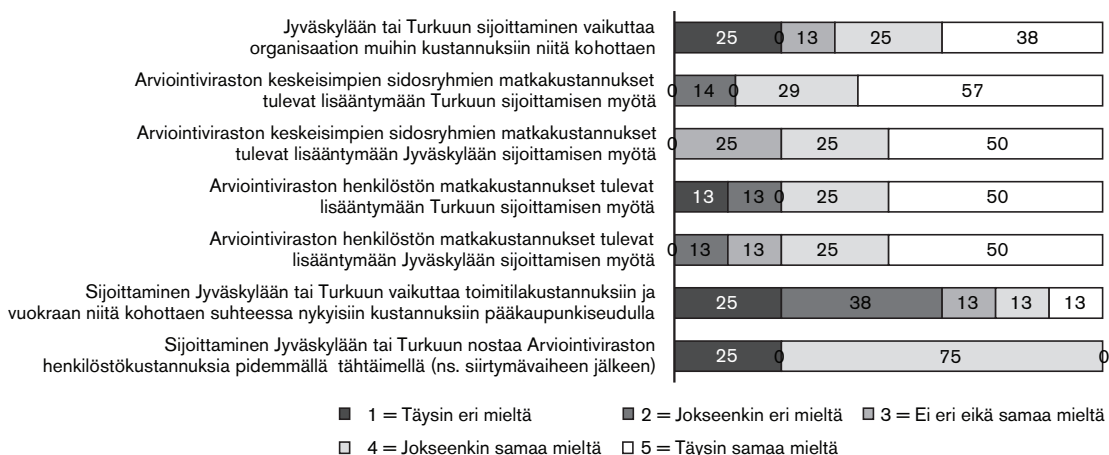
Myönteisinä toiminnan kehittymismahdollisuutena Turussa mainittiin tarjolla oleva hyvä infrastruktuuri, sekä myönteinen, monipuolinen tuki, jota Turun yliopisto, Turun kaupunki ja Varsinais-Suomen liitto ovat valmiita antamaan.

Kun kysyttiin Arviointiviraston saavutettavuutta Jyväskylässä ja Turussa sen toiminnan kannalta, 63 % katsoi, että se ei ole riittävän hyvin saavutettavissa. Turun suhteen kielteisen arvion aste oli lievempi. (Kuva 2.)

Kuva 2. Sijoitusvaihtoehtojen saavutettavuus (%)

Sidosryhmien vastaajista 75 % katsoi, että sijoittaminen Jyväskylään tai Turkuun nostaa sidosryhmien ja henkilöstön matkakustannuksia. Toisaalta 63 % katsoi, että Jyväskylässä ja Turussa toimitilakustannukset ja vuokrat ovat edullisemmat. (Kuva 3.)

Kuva 3. Arviointiviraston sijoittamisen taloudelliset vaikutukset

3 Henkilöstöön liittyvät tekijät

Henkilöstökyselyyn vastasi 23 naista ja 13 miestä. Vastaajista 16 oli alle 45-vuotiaita ja 8 yli 55-vuotiaita. Vastaajista 15 on työskennellyt saman organisaation palveluksessa 10 vuotta tai enemmän. Vastaajista 30 henkilöllä asuu taloudessa 2 tai useampi ihminen. Kouluikäisiä lapsia oli 16 vastaajalla.

Helsinkiin sijoittamisen etuna katsottiin olevan se, että 2/3 viraston toiminnoista jo on Helsingissä. Positiivisinta olisi toiminnan jatkuvuus ja tehokas aloittaminen. Myönteiseksi katsottiin hyvä olemassa oleva asiantuntijaverkosto. Eräiden arviointien aihepiirin osalta riittävän hyviä asiantuntijoita on vain Helsingissä. Rekrytointi myös määräaikaisiin työsuhteisiin katsottiin olevan helppoa, samoin ruotsinkielisten asiantuntijoiden.

Kansainvälisen yhteistyön ja ulkomaalaisten asiantuntijoiden saatavuus ja hyödyntäminen katsottiin olevan Helsingissä helpompaa. Ulkomaisten vieraiden on mahdollista järjestää useita tapaamisia ilman yöpymistä, koulutuksen kansainväliset asiantuntijat vierailevat paljon Suomessa, ja Arviointivirasto on tärkeä tutustumiskohde. Kansainvälistä yhteistyötä varten lentoyhteydet ovat omaa luokkaansa Helsingistä.

Kokousten järjestämisen paikkana Helsinki on tehokkain niin maan sisäisten kuin ulkoisten yhteyksien takia. Koulutuksen järjestäjille ja sidosryhmille voidaan helposti järjestää erilaisia tilaisuuksia. Nykyisen henkilökunnan yhteisyöverkostot ovat täällä valmiina.

Helsinkiin sijoittaminen varmistaisi sen, että meneillään olevat monet jo vuosia suunnitellut ja menossa olevat arviointihankkeet voidaan toteuttaa tehokkaasti loppuun ilman, että niiden käytössä oleva asiantuntijuus menetetään.

Arviointiviraston yhtenä tehtävänä tulee olemaan tiedon tuottaminen koulutuspoliittista päätöksentekoa varten, jonka takia koulutuspolitiikan seuraamisen ja vaikuttamisen kannalta on hyödyllistä olla koulutuspolitiikan toimijoiden läheisessä vuorovaikutuspiirissä.

Sidosryhmäyhteistyön toteuttaminen Helsingissä on taloudellista ja helppoa, kun lähes kaikki tärkeimmät sidosryhmät ovat siellä.

Jyväskylään sijoittamiseen liittyy riski, että läheskään kaikki nykyiset asiantuntijat eivät muuta työtehtävien mukana, ja virasto menettäisi suuren osan osaamispääomastaan. Organisaatio ja rekrytointi olisi tehtävä kokonaan alusta. Uhkana nähtiin, että asiantuntijoiden saaminen kapeutuisi ja kansainvälinen yhteistyö vaikeutuisi, matkakustannusten osuus kasvaisi, arviointien hyödyntäminen vaikeutuisi ja opetushallinnon yhteisten tietojärjestelmien kehittäminen vaikeutuisi. Suuri osa kokouksista pidettäisiin kuitenkin Helsingissä. Arvioinnin uskottavuuden kannalta katsottiin, että pieni paikkakunta on ongelmallinen.

Korkeakoulujen arviointitoiminnan kannalta sijoittaminen Jyväskylään on hankalampaa, koska ei saisi olla riippuvuutta vain yhdestä yliopistosta. Jyväskylässä voi olla vaikea löytää valtion virastoa, johon voi tukeutua tuki- ja hallintopalveluissa.

Jyväskylään sijoittamisen etuna mainittiin se, että se on tasapuolinen sijainti eri puolilla olevien järjestäjien kannalta, Jyväskylässä tarjoutuu hyvä yhteys tutkimukseen, joka kattaa koko elinikäisen oppimisen kentän. Jyväskylässä mahdollistuu hyvät kansainväliset yhteydet vastaaviin organisaatioihin. Viraston uudistuminen on helppoa, kun se aloittaisi puhtaalta pöydältä. Toisaalta Jyväskylässä on jo Koulutuksen arviointineuvosto, joka on luonut toimivat yhteistyömuodot.

Turkuun sijoittamiseen liittyy riski, että nykyinen osaava asiantuntijahenkilöstö ei siirry, jolloin syntyy asiantuntijakato ja toiminnan tehokas jatkuminen vaarantuu. Turussa toiminta joudutaan alkamaan aivan alusta. Asiantuntijoiden saaminen kapeutuisi, rekrytointi vaikeutuisi, kansainvälinen yhteistyö vaikeutuisi, vuorovaikutus hyödyntäjien kanssa kapeutuisi ja yhteisten tietojärjestelmien kehittäminen vaikeutuisi. Yleisesti mainittiin samat kielteiset vaikutukset kuin Jyväskylän yhteydessä. Lisäksi mainittiin, että Turussa ei ole perinnettä arviointitutkimuksessa. Epäiltiin, onko Turussa valtion virastoa, jolta voi saada tuki- ja hallintopalveluiden hoitamista.

Yhteydet Turkuun mainittiin paremmiksi kuin Jyväskylään, mutta kuitenkin Arviointiviraston toiminta lähinnä vain vaikeutuisi. Turussa toimimisesta ei ole millään viraston osalla käytännön kokemusta, joten kaikki jouduttaisiin aloittamaan tyhjästä.

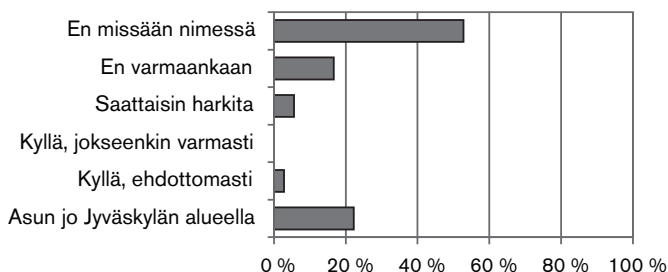
Turun hyvänä puolena mainittiin, että se on kaksikielinen ja että kulkuyhteydet toimivat paremmin kuin Jyväskylään.

Saavutettavuuden kannalta 60 % henkilöstöstä katsoi, että Jyväskylä ei ole riittävän hyvin saavutettavissa ja 64 % katsoi, että Turku ei ole.

Henkilöstö arvioi, miten usein he kohtaavat kasvotusten sidosryhmien edustajia. Vastaajista 72 % arvioi, että he tapaavat sidosryhmien edustajia vähintään kerran viikossa.

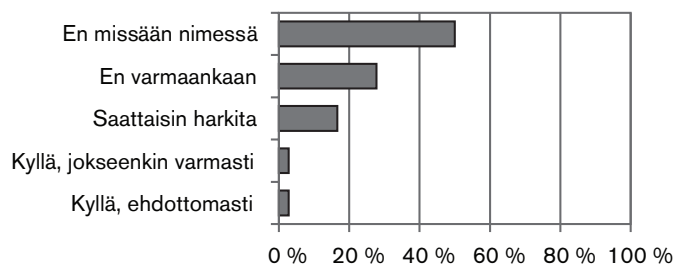
Muuttohalukkuus

Kun tiedusteltiin henkilöstön muuttohalukkuutta työtehtävien perässä Jyväskylään vuoden 2014 alusta, Helsingissä nyt työskentelevistä vastaajista 89 % ilmoitti, että ei missään tapauksessa tai ei varmaankaan, kaksi henkilöä saattaisi harkita. Vastaajista kahdeksan työskentelee nyt Jyväskylässä. (Kuva 4.)

Kuva 4. Halukkuus siirtyä työskentelemään työtehtävien perässä Jyväskylään

Kun tiedusteltiin henkilöstön muuttohalukkuutta Turkuun, Helsingissä työskentelevistä 90 % vastaajista ilmoitti, että ei missään tapauksessa, tai ei varmaankaan. Sekä Helsingissä että Jyväskylässä työskentelevästä koko henkilöstöstä kuusi henkilöä saattaisi harkita ja yksi muuttaisi varmasti Turkuun. (Kuva 5.)

Kuva 5. Halukkuus siirtyä työskentelemään työtehtävien perässä Turkuun

Toteutuneissa aiemmissa alueellistamishankkeissa on todettu, että henkilöstöä on muuttanut työtehtäviensä perässä 5–10 % henkilöistä. Tämän kyselyn mukaan Helsingistä nyt työskentelevien joukosta 7 % saattaa harkita muuttoa Jyväskylään ja 10 % Turkuun. Tulos on siis hyvin samansuuntainen kuin toteutunut muutto aiemmissa hankkeissa.

4 Alueelliset näkökulmat sijoituspaikkakuntien osalta

Vaihtoehtoisten pakkakuntien näkökohtia sijoittamiskysymykseen selvitettiin henkilöhaastatteluin ja vierailuin paikkakunnille, Jyväskylään 27.8.2012, Turkuun 29.8.2012 ja Helsinkiin 25.9. ja 5.10.2012. Vierailujen aikana kuultiin maakuntien, yliopistojen ja tutkimuslaitosten edustajia (Liite 3). Lisäksi kaupunkien johdolta pyydettiin erikseen kirjallisia näkökohtia kaupunkien kannalta.

Seuraavat toiminnallisiin, alueellisiin ja henkilöstöön liittyvät vaikutukset ja näkökohdat perustuvat alueiden antamiin tietoihin ja kannanottoihin.

4.1 Helsinki sijoituspaikkakuntana

4.1.1 Toiminnalliset vaikutukset

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoituspaikkakuntana Helsinki tarjoaa jo toimivat ja vakiintuneet toimintaedellytykset kahdelle kolmesta nyt puheena olevasta yksiköstä, joissa on noin 80 % siirtyvästä henkilöstä. Koulutuksen arvioinnin kannalta keskeiset valtakunnalliset sidosryhmät, opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus, UNIFI, ARENE, SYL, SAMOK, keskeiset työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ja usean yliopiston ja ammattikorkeakoulun asiantuntijaryhmät, ovat lähellä, nykyisin melkein kaikki kävelymatkan etäisyydellä. Tämä tukee mm. työelämänäkemyksen varmistamista ja työelämäedustajien saamista arviointiryhmiin.

Helsingin yliopistossa on oppimisen, opetuksen, arvioinnin ja koulutuspolitiikan monitieteistä osaamista useissa tutkimusryhmissä käyttäytymistieteellisessä ja humanistisessa tiedekunnissa mutta myös valtiotieteellisessä tiedekunnassa, sekä yliopistojen yhteisessä taloustieteellisessä tutkimuksessa (HECER) koulutuksen talous ja vaikuttavuus on tutkimuskohteena. Kasvatussosiologinen tutkimus tukee arviointiosaamista koko koulutusjärjestelmän osalta. Yliopistopedagoginen tutkimus- ja kehittämisyksikkö tukee korkeasteen oppimis- ja ohjausprosessien laadun arviointia, jota KKA käyttää merkittävästi.

Yliopiston oman arvion mukaan opettajankoulutus on laaja-alaista kattaen kaikki asteet varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen, mukana myös 5 ainetiedekuntaa sisältöopinnoja varten. Arviointiosaamista, laadun ylläpidon tutkimusta on lähes kaikissa tiedekunnissa ja arviointikysymyksissä osallistutaan laajasti kansainväliseen yhteistyöhön.

Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen tutkimusosasto, professori Jarkko Hautamäen johtama ”Koulutuksen arviointikeskus” on maassamme merkittävä, n. 12 hengen,

arviointiosaamisen keskittymä (Koulutuksen arviointikeskus: www.helsinki.fi/cea). Se on erityisesti Opetushallituksen ja Koulutuksen arviointineuvoston yhteistyökumppani. ”Koulutuksen arviointikeskus” on tehnyt n. 12 vuoden ajan Opetushallituksen toimeksiannosta erilaisia arviointeja, erityisesti oppimaan oppimisen ja oppimistulosten arviointeja. Sen asiantuntijat ovat osallistuneet koulutuksen arviointineuvoston toimintaan sen perustamisesta lähtien sekä tehneet arviointien aineistojen keruutöitä.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen käytännöllisen ja taloudellisen toiminnan kannalta on myös huomattava näkökohta, että koulutuksen järjestäjiä ja oppilaitoksia on runsaasti Helsingin seudulla ja sen läheisyydessä. Arviointikohteiden saavutettavuuden kannalta Helsinki on huomattavan käytännöllinen sijainti.

Palvelujen kaksikielisyys

Koulutuksen arvioinnissa käytetään molempia kotimaisia kieliä, suomea ja ruotsia. Lisäksi englannin kielen käyttö yleistyy kansainvälisessä jokapäiväisessä yhteistyössä ja arvioinneissa. On tarpeellista, että sihteeristössä on ruotsin kieltä äidinkielenään puhuvia asiantuntijoita. Helsingissä on äidinkielenään ruotsia puhuvia helposti saatavissa niin neuvoston jäseniksi kuin sihteeristöönkin.

4.1.2 Henkilöstöön liittyvät vaikutukset

Työryhmä ehdottaa, että eri yksiköissä nyt työskentelevä henkilökunta siirretään virkoineen uuteen virastoon. Opetushallituksessa ja Korkeakoulujen arviointineuvostossa työskentelevien henkilöiden toimintaedellytysten kannalta sijainti pääkaupunkiseudulla mahdollistaa heille joustavan töiden jatkamisen uudessa virastossa. Tässä tilanteessa valtaosa henkilöstöstä olisi heti valmiina jatkamaan arviointitoimintaa keskeytyksittä. Toiselle paikkakunnalle siirtyminen asunnon hankkimisen, ja perheellisillä puolison työmahdollisuuksien ja lasten koulunkäynnin kannalta on haasteellinen tilanne.

Asuinympäristönä Helsinki ja pääkaupunkiseutu tarjoavat runsaat ja monipuoliset koulutus-, kulttuuri- ja virkistysmahdollisuuden niin aikuisille kuin koko perheelle.

Helsingin ja pääkaupunkiseudun ongelma on mm. asuntojen korkea hintataso. Muualta pääkaupunkiseudulle muuttaville on tiedossa uuden asunnon takia asumiskustannusten nousu, asunnon suuruudesta tuntuva tinkiminen tai huomattavan pitkien työmatkojen ja niiden matkakustannusten toteutuminen. Myös työmatkaliikenteen ruuhkat ja pitkät matka-ajat ovat epämiellyttäviä stressitekijöitä.

4.1.3 Alueelliset vaikutukset ja liittyminen alueen luontaisiin vahvuuksiin

Helsingin strategiaohjelmassa 2009–2012 on määritelty visio: ”Helsinki pääkaupunkina ja seudun keskuksena on kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuva maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus, jonka menestys koituu asukkaiden hyvinvoinnin ja koko Suomen hyväksi” (Helsingin kaupungin strategiaohjelma 2009–2012). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus omalta pieneltä osaltaan osuu hyvin tämän vision tieteen ja oppimiskyvyn painotukseen ja toisaalta globaaliin aseman tavoitteluun ja koko Suomen hyödyttämiseen.

Helsingin kaupungissa ja pääkaupunkiseudulla on paljon eri koulutusasteiden oppilaitoksia, Suomen johtavat yliopistot Helsingin yliopisto, Aalto-yliopisto, uusi taideyliopisto,

seitsemän ammattikorkeakoulua sekä laaja ruotsinkielinen koulutustarjonta kaikilla koulutusasteilla. Helsingin kaupungin strategiassa on erityisenä tavoitteena edelleen lisätä yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Helsingin kaupunki pyrkii pääkaupunkina olemaan edelläkävijä kaikissa palveluissa, ja siihen liittyy kehittäminen arvioinnin avulla. Helsinki on suuri arviointiosaamisen tuottaja ja käyttäjä.

Helsinki ja muut pääkaupunkiseudun kunnat suurina oppilaitosten ylläpitäjinä ovat olleet aktiivisia ja omaehtoisia arviointiosaamisen soveltajia. Esimerkiksi Helsingin yliopiston ”Koulutuksen arviointikeskus” on toteuttanut Helsingin kanssa mm. kaikissa Helsingin kouluissa ala-asteen päättyessä oppimaan oppimisen arvioinnin, ja toisen asteen toimivuuden arvioinnin. Tässä yhteistyössä on kehittynyt paljon käytännön arviointiosaamista ja sen hyödyntämisen kokemusta.

Työpaikkojen vähäisen määrän takia arviointikeskuksen sijoittumisella ei ole alueelle taloudellista vaikuttavuutta. Muutoinkin on alueellistamisten todettu olevan sijoitusalueen aluetalouteen nähden hyvin pieniä. Erityisesti näin on suhteessa Helsingin seudun työpaikkoihin. Tehtyjen selvitysten mukaan toteutuneiden alueellistamisten aluetaloudelliset vaikutukset ovat vähäisiä, eikä niillä ole ollut merkittävää vaikutusta aluetalouteen tai aluekehitykseen (Alueellistamisen taloudelliset ..., 2011). Kuitenkin arviointikeskuksen sijoittaminen Helsinkiin vahvistaa sen brändiä kansainvälisestäkin näkyvänä koulutusosaamisen keskuksena. Pääkaupunkiseudulla arviointikeskus tulisi olemaan Suomen koulutusosaamiseen liittyvän kansainvälisten opinto- ja tutustumismatkojen luonnollinen kohde. Kansallisen tehtävän takia sen luonnollinen sijoituspaikka on Suomen pääkaupunki.

4.2 Jyväskylä sijoituspaikkakuntana

4.2.1 Toiminnalliset vaikutukset

Koulutuksen arviointikeskuksen sijoittaminen Jyväskylään takaisi riippumattomuuden alan hallinto-organisaatioista. Jyväskylässä arviointikeskus olisi puolueeton ja autonominen asiantuntijayksikkö, joka sijaitisi erillään lakia säätävistä, opetussuunnitelmia kehittävästä ja rahoittavista viranomaisista.

Jyväskylän seudulla on vahvaa koulutuksen arvioinnin osaamista. Jyväskylän yliopistossa on arviointi-, tutkimus- ja tietojärjestelmäosaamista, joka tukee arviointikeskuksen toimintaa. Jyväskylässä on jo Koulutuksen arviointineuvosto, jolla on hyvää yhteistyötä vuonna 1968 perustetun valtakunnallisen Koulutuksen tutkimuslaitoksen (KTL) kanssa. KTL vastaa Suomen osuudesta PISA-arvioinnissa ja sillä on myös muuta kansainvälistä arvioinnin yhteistyötä. KTL tutkii koko koulutusjärjestelmää varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen, aikuisten oppimiseen sekä koulutuksen ja työelämän suhteisiin. Vahvuusalueita ovat oppimistulosten, opetuskulttuurien ja koulutusjärjestelmien arviointi ja vertailu. KTL osallistuu kansainväliseen korkeakoulujen oppimistulosten vertailevaan arviointiin (ALEHO). KTL:ssa työskentelee n. 80 henkilöä.

Yliopistolla on pitkät perinteet kansallisista ja kansainvälisistä arvioinneista ja opettajan-koulutuksessa. Koulutustutkimuksen tutkimuskeskittymää edustavat myös kasvatustieteellinen tiedekunta, yliopiston ainelaitokset ja Agora-Center. Opettajankoulutus, erityisesti valtakunnan monipuolisin aineenopettajien koulutus, läpäisee kaikki yliopiston koulutusalat. Luonnontieteellisten ja humanististen alojen koulutustarjonta tukee koulussa annettavia oppiaineita erinomaisen monipuolisesti.

Soveltavan kielitutkimuksen keskus (Solki) järjestää kielitutkintoja, joissa arvioidaan eri tilanteissa kirjallista ja suullista kielitaitoa. Solki osallistuu kansainvälisen kielitaidon

arviointihankkeen (DIALANG) koordinoitiin. Valtakunnallinen ohjausalan osaamiskeskus (VOKES) palvelee ohjauksen kehittämistä. Se hyödyntää mm. Euroopan ohjausalan asiantuntijaverkoston (ELGPN) arviointitoimintaa.

Koulutuksen ja kehittämisen asiantuntijaorganisaation Edu Cluster Finland Oy tarjoaa edellytykset tuotteistaa ja viedä arviointiosaaminen kansallisille ja kansainvälisille markkinoille. Keski-Suomessa olevalla turvallisuusklusterilla on valmiuksia kouluympäristöjen ja koulujen tietoturvallisuuden auditointiin.

4.2.2 Henkilöstöön liittyvät vaikutukset

Jyväskylän seutu on 170 000 asukkaan kaupunkiseutu, jossa on 45 000 opiskelijaa ja koululaista. Yliopistossa saatujen kokemusta mukaan muuttopäätöksen tekeminen Jyväskylään on saattanut arveluttaa, mutta sen jälkeen henkilöt viihtyvät ja ovat hyvin tyytyväisiä Jyväskylään elinympäristönä.

Jyväskylä on vetovoimainen ja haluttu asuinpaikka:

- Osaamisen kehittämiseen Jyväskylässä on erinomaiset mahdollisuudet: Jyväskylän monipuolinen opiskelu- ja koulutustarjonta tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet oman ammattitaidon ylläpitoon ja osaamisen kehittämiseen. Yliopisto on valmis tarjoamaan henkilöstökoulutuksen palveluita sekä yliopistoruokaloiden ja kahviloiden palveluita.
- Jyväskylän vahvuuksia on asumisen monipuolisuus, omistusasumisesta vuokra-asumiseen. Asuminen on väljää ja luonnonläheistä. Asuntojen hinnat ovat noin puolet Helsingin hintatasosta ja keskimääräiset neliövuokrat noin viidenneksen Helsingin vastaavia alempia.
- Kulttuuritarjonta on runsas. Jyväskylässä on kattavat sisä- ja ulkoliikuntapalvelut. Myös erityisryhmille löytyy erityisliikuntapalvelut. Kaupungissa on lähes 200 liikunta- ja urheiluseuraa. Jyväskylän yliopistolla on erinomainen yliopistoliikunta henkilöstölle ja opiskelijoille, joka voisi olla myös arviointikeskuksen henkilöstön käytössä.
- Seudun taajamarakenne on tiivis: palvelut ovat lähellä, välimatkat lyhyitä ja kulkuyhteydet ovat hyvät. Kaupunki on poikkeuksellisen luonnonkaunis harjuineen ja järvineen.
- Yliopisto on valmis auttamaan kotiutumaan paikkakunnalle, tietoa kouluista, yhteistyökumppaneista, asunnoista ja puoliso-työpaikoista.

4.2.3 Alueelliset vaikutukset ja liittyminen alueen luontaisiin vahvuuksiin

Jyväskylän seudulla on viime vuosina ja aivan äskettäin vuonna 2012 päätetty suurista henkilöstövähennyksistä. Viimeksi puolustushallinnon rakenteellisen muutoksen johdosta Jyväskylän seutua tulee kohtaamaan n. 500 julkisen työpaikan väheneminen. Pienenkin yksikön sijoittuminen alueelle olisi huomattava toimenpide, erityisesti koulutetun työvoiman työpakkojen kannalta.

Keski-Suomen liitto on keväällä 2012 täydentänyt osaamisprofiilinsa ja tehnyt esityksensä alueen klustereita tukevista valtion toiminnoista (Alueiden klustereita...). Keski-Suomen liiton ensimmäinen osaamisklusteri kolmesta on ”Opetuksen ja kasvatuksen osaamisklusteri”. Tähän osaamisklusteriin liittyvästä kahdesta hanke-esityksestä ensimmäinen on ”Koulutuksen arviointikeskuksen sijoittaminen Jyväskylään”.

Jyväskylän yliopisto on määritellyt profiilinsa ja painoalansa (Jyväskylän yliopisto profiili...). Yksi viidestä painoalasta on: ”Koulutus, oppiminen ja tulevaisuuden opetustyö”. Yhtenä uutena avauksena neljästä yliopisto on määritellyt: ”Arviointitutkimus- ja koulutus”.

- Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittaminen Jyväskylään vahvistaisi entisestään Jyväskylän seudun ensimmäistä osaamisklusteria, "Opetuksen ja kasvatuksen osaamisklusteri"
- Arviointikeskus vahvistaisi Jyväskylän yliopiston painoalaa "Koulutus, oppiminen ja tulevaisuuden opetustyö". Keski-Suomen koulutusorganisaatiot muodostavat monipuolisen osaamisympäristön, jonka varaan arviointeja ja niiden asiantuntemusta voi rakentaa: Yliopiston lisäksi mm. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Viittomakielen keskus, Niilo Mäki instituutti. Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillinen opettajankoulutus tuo lisäarvoa arviointikeskukselle.
- Arviointikeskus tukisi ja antaisi käytännön vastakaikua ja soveltamiskohteita yliopiston uudelle avaukselle "Arviointitutkimus ja -koulutus"
- Arviointikeskus tarjoaisi työtilaisuuksia arviointikoulutuksen opinnoista valmistuneille uusille asiantuntijoille ja seutukunnan asiantuntijoille muissa koulutuksen organisaatioissa
- Arviointikeskus vahvistaisi Jyväskylän asemaa ja tunnettuutta kansainvälisessä arvioinnin tutkimuksessa ja arviointiosaamisen viennissä sekä samalla profiloisi koko Suomea nykyistä tiiviimmin ja näkyvämmiin
- Sijoittaminen Jyväskylään sen nykyisen työllisyyskehityksen vaikeana aikana antaisi uskoa tulevaisuuden kasvuedellytyksiin ja olisi rohkaiseva symboli julkisen vallan tahtotilasta.

4.3 Turku sijoituspaikkakuntana

4.3.1 Toiminnalliset vaikutukset

Arviointikeskus täydentää Turun seudulla jo olevaa koulutussektorin osaamispääomaa ja verkostoa, jonka ytimenä ovat kaksi yliopistoa ja kaksi ammattikorkeakoulua. Turussa on monipuolinen koulutustarjonta yliopistosta ammattioppilaitoksiin ja peruskouluihin saakka.

Erityiset toimintaedellytykset tarjoaa Turun kaksikielisyys. Turku on monipuolinen, kaksikielinen valtakunnanosakeskus, täyden palvelun koulutus- ja kulttuurikaupunki monipuolisessa kaksikielisessä toimintaympäristössä. Erityisen pysyvän sysäyksen kulttuuritarjontaan Turussa toi Euroopan kulttuuripääkaupunkivuosi 2011.

Turun vahvuus on myös eri oppiaineiden ja alojen asiantuntijoiden joukko, sekä Turun yliopiston ja Åbo Akademin kirjastopalvelut, jotka ovat maamme suurimpien joukossa ja joiden tarjonnan taustalla on myös niiden vapaakappaleoikeudet.

Turussa on monipuolista ja koko koulutuksen elinkaaren kattavaa koulutuksen tutkimusta. Yliopiston tutkimuksen arvioinnissa kasvatustieteellinen tutkimus sai korkeat arvosanat kansainvälisessä vertailussa. Turun yliopiston yksi strateginen painopiste on "Oppimisen ja koulutuksen tutkimus". Yliopistossa on mm. Oppimistutkimuksen keskus, Koulutuksen arviointi- ja kehittämisyksikkö, Elinikäisen oppimisen ja koulutuksen tutkimuskeskus ja koulutussosiologian tutkimuskeskus RUSE.

Turun yliopiston monet tutkijat osallistuvat mm Korkeakoulujen arviointineuvoston työhön ja palveluksessa on henkilöitä, jotka aiemmin ovat olleet KKA:n sihteeristössä.

Turku paikkakuntana, jossa ei aiemmin ole ollut nyt yhdistyvien yksikköjen toimintaa tarjoaa mahdollisuuden uudistumiseen ja toiminnan ennakkoluulottomaan kehittämiseen. Myös sijainti Helsingin ulkopuolella on vahvuus, joka mahdollistaa itsenäisen riippumattoman toiminnan ohjaavien ja koulutuksen poliittisten vastuutahojen suhteen.

Toimitilojen alhaisemmat vuokratkustannukset ja muutoinkin alhaisempi hintataso antavat mahdollisuuden säästöjen uudelleen kohdentamiseen ja toisaalta luontevan kohteen toteuttaa hallinnonalan suunniteltuja menoleikkauksia.

4.3.2 Henkilöstöön liittyvät vaikutukset

Turun koulutustarjonta ja osaaminen korkeakouluista ammatillisiin oppilaitoksiin aina perusopetukseen asti tarjoaa henkilöstölle mahdollisuuden ammatilliseen kehittymiseen ja osaamisen ylläpitoon.

Eläminen on edullista ja asuminen väljää Turun seudulla. Asumisen kustannukset ovat merkittävästi alhaisemmat kuin pääkaupunkiseudulla. Myös muu hintataso on alhaisempi. Elämän laatua edustavat liikenteen ruuhkattomuus ja välimatkojen lyhyys, runsas kulttuuritarjonta ja mahdollisuus yhdistää kaupungin syke ja maaseudun rauha.

Vuoden 2011 Euroopan kulttuuripääkaupungin hoidettu kaupunkiympäristö, monipuolisine kulttuuri- ja liikuntapalveluineen, monipuolinen elinkeinorakenne, korkealuokkainen ja kaunis saaristo tekevät alueesta ainutlaatuisen. Nämä tarjoavat henkilökunnalle perheineen hyvät mahdollisuudet koko perheen hyvinvointiin, virkistäytymiseen ja laadukkaan vapaa-ajan viettoon.

Turun kaupungilla on kokemusta valtiohallinnon alueellistamisen toteutuessa siitä, miten tulevan yksikön henkilökunnalle on voitu räätälöidä poikkihallinnollinen muuttajapalvelu, joka vastaa muuttavan henkilökunnan muuttajapalvelusta, muuttoon liittyvistä käytännön kysymyksistä. Kaupunki voisi myös edistää puolisoiden työsaantimahdollisuuksia Turun seudulla.

Turun erityinen vahvuus on kaksikielisyys. Turku on monipuolinen kaksikielinen valtakunnan osakeskus ja täyden palvelun koulutus- ja kulttuurikaupunki, joka tarjoaa korkeatasoisen kaksikielisen toiminta- ja asumisympäristön.

4.3.3 Alueelliset vaikutukset ja liittyminen alueen luontaisiin vahvuuksiin

Noin 180 000 asukkaan Turku on yksi Suomen koulutuskeskittymistä. Varsinais-Suomen visiossa 2030 ensimmäinen osa-alue on ”Osaaminen ja elinkeinot”, jonka mukaan Varsinais-Suomessa on kansainvälisesti merkittävä ja monipuolinen korkeakoulu- ja tutkimuskeskittymä (Turun Akatemia), ja tämä nähdään yhtenä alueen vahvuutena (Kompassi tulevaisuuteen, 2010). Maakuntaohjelmassa 2011–2014 ensimmäinen toimintalinja on ”Monipuolinen osaaminen ja kilpailukykyiset elinkeinot”, jossa lähtökohtana ja maakunnan valttina on laaja-alainen ja korkeatasoinen osaaminen. Maakunnan yliopistot ja korkeakoulut ovat tutkimuksen ja opetuksen laadussa sijoittuneet hyvin kansallisesti ja saaneet myös kansainvälistä tunnustusta. Korkean osaamisen vahvistamiseksi on ohjelmassa erityisiä toimenpiteitä.

Koulutus- ja oppimisen tutkimus on yksi Turun yliopiston viidestä vahvuusalaista. Kasvatustieteiden tiedekunta ja sen tutkimuskeskukset Elinikäisen oppimisen ja koulutuksen tutkimuskeskus (CELE), Oppimisen tutkimuskeskus (OTUK) ja Koulutussosiologian tutkimuslaitos (RUSE) ovat keskeinen osa tuota vahvuusala-aluea. Yhteensä hankkeissa toimii noin 40 tutkijaa ja 30 koulutettavaa.

5 Taloudellisia tekijöitä

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustaminen toteutettaisiin nykyisten arviointitoimintaan varattujen määrärahojen ja valtion vuosien 2013–2016 määräraha-kehyspäättöksen puitteissa. Työryhmä esittää, että vuoden 2014 talousarvion yhteydessä momentilta 29.01.04 Koulutuksen ja korkeakoulujen arviointi sekä opiskelijoiden oikeusturvalautakunta siirrettäisiin Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintamenoihin Koulutuksen arviointitoiminnan ja Korkeakoulujen arviointineuvoston osuus määrärahasista. Vuoden 2012 määrärahasissa siirrettävä summa olisi työryhmän mukaan 2 489 000 euroa. Lisäksi Opetushallituksen momentilta siirrettäisiin arviointitoiminnan osuus toimintamenoista. Karkean arvioin mukaan sen suuruusluokka olisi välillä 1 500 000–2 000 000 euroa. Siirrettävän määrärahan tarve ja suuruus täsmentyy myöhemmin.

Henkilöstökulujen suuruudeksi kaikissa 3 yksikössä yhteensä voi saatavissa olleiden talousarviotietojen ja kustannusseurannan perusteella arvioida suuruusluokaltaan n. 2 600 000 euroa/vuosi.

Arviointikeskuksen perustaminen on osa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan rakenteellista kehittämistä. Sen kautta on tarkoitus toteuttaa menosäästöjä. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen osuutta menosäästöistä ei ole vielä määritetty. Mahdolliset menosäästöt otetaan huomioon määrärahasiirroissa.

5.1 Toimitilat

Helsinki

Valtion toimitilastrategian (16.11.2005) mukaan Senaatti tuottaa asiantuntijapalvelua valtion virastoille ja laitoksille toimitila-asioissa. Tavoitteena on ensisijaisesti hyödyntää olemassa olevia, tarkoitukseen soveltuvia toimitiloja. VM:n ohjeistuksen mukaan (8.2.2009) Senaatti edesauttaa valtionhallinnon rakenteellisia muutoksia. Valtion toimitilastrategian ja Valtiovarainministeriön 4.2.1010 periaatepäätöksen mukaisesti:

- Valtion toimitilastrategian mukainen tavoite 25 m²/työpiste
- Sisäasiainministeriön toimitilastrategian mukainen tavoite on 20 m²/työpiste

Valtion salkun toimitilavaihtoehtoja Helsingissä ovat syyskuun 2012 näkymän mukaan:

- 1 Hakaniemenranta 6, jossa nyt toimii opetus- ja kulttuuriministeriön alaisia useita toimijoita. Kiinteistö on eräänlainen OKM:n konsernin asiantuntijakeskittymä, lippulaiva toimitilana. Opetushallituksen henkilöstömäärän jo aiemmin pienentyessä ja osan nyt siirtyessä suunnitteilla olevaan Arvointikeskukseen voidaan talosta osoittaa erillinen riittävän kokoinen oma toimitila. Tilat ovat erittäin hyväkuntoisia, yhteinen kokouskeskus ja yhteiset palvelut Senaatin asiakkaille. Vuokra-arviona on n. 22,15 euroa/m². Lopullisesti vuokra määräytyy pinta-alan pohjalta ja siitä, mitä palveluja siihen sisällytetään ja missä kohtaa kiinteistöä tilat ovat.
- 2 Lintulahti, joka on usean valtio-organisaation monikäyttäjätalo, jossa kattavat käyttäjäpalvelut. Tilat ovat erittäin hyväkuntoista huonetoimistoa jäähdytyksellä. Vuokra n. 21 euroa/m².
- 3 Albertinkatu, jossa on valtion virastotalon huonetoimistoa. Vuokra nykykunnossa n. 17 euroa/m² (ei jäähdytettyä).
- 4 Antinkatu, jonka 2. kerroksen avotila ja huoneita, vuokra nykykunnossa n. 19 euroa/m².

Lisäksi valtio-organisaatioiden tilankäytön tehostamisen vuoksi voi joitain uusia vaihtoehtoja ilmetä myöhemmin.

Opetushallitus on myös itse valmis vuokraamaan Arvointikeskukselle toimitilat nykyisistä toimitiloistaan Hakaniemenranta 6:ssa. Opetushallituksen ilmoituksen mukaan alivuokralaisena Arvointikeskuksen osuus tilakustannuksista määräytyisi neliömäärän mukaisesti lähtökohtaisesti siten, että htv-kohtainen neliömäärä vastaisi OPH:n keskimääristä tarvetta. Tämän arvion mukaan toimitilahallinnon kustannukset olisivat 195 000 euroa/vuosi (ml. tilavuokrat).

Hakaniemenranta 6 tarjoaisi mahdollisuuden Arvointikeskuksen itsenäiseen toimintaan kuitenkin lähellä tärkeän sidosryhmätoimijan Opetushallituksen asiantuntijoita ja tietohallintoa ja muita tuki- ja hallintopalveluita. Samalla se sijaitsisi opetus- ja kulttuuriministeriön alaisten muiden toimijoiden, kuten Suomen Akatemian, välittömässä läheisyydessä ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon ”osaamiskeskittymässä”. Hakaniemenranta 6:ssa on sen nykyisten toimijoiden tavoitteena kehittää yhteisiä tuki- ja hallintopalveluja ja vahvistaa keskinäistä synergiaa.

Jyväskylä

Jyväskylässä on saatavilla useita soveltuvia toimitiloja. Jyväskylän yliopiston johto on ilmoittanut, että Arvointikeskus voi sijoittua yliopiston tiloihin vuokralaisena. Se mahdollistaisi myös muiden palveluiden hyödyntämisen mahdollisuuden, kuten henkilöstökoulutus, yliopistoliikunnan palvelut, tieteellisen kirjaston, tietoteknisen tuen, ruokaloiden ja kahviloiden palvelut, viestintäyksikön tukipalvelut sekä kotiuttamisen tuen Jyväskylään. Jyväskylän yliopisto rakentaa uutta kiinteistöä kasvatustieteelliselle tiedekunnalle ja siinä yhteydessä on mahdollista osoittaa hyvät tilat myös Arvointikeskukselle.

Kiinteistömarkkinoiden markkinakatsauksen mukaan bruttovuokra Jyväskylässä moderneissa tai saneeratuissa toimistotiloissa on Jyväskylässä 12–16 euroa/m²/kk, kun se Helsingin ydinkeskustassa on 29,50 euroa/m²/kk ja muualla Helsingin keskustassa on 16–23 euroa/m²/kk (Markkinakatsaus Suomi, 2012)

Senaatti-kiinteistöt esittää mahdollisuutena esim. Vanhan Ortopedian kiinteistöä, Vaasankatu 2, joka on 9 minuutin kävelymatkan päässä rautatieasemalta ja keskeisellä paikalla yliopistoon nähden. Siellä olisi tarjolla 835 m² tila, jonka vuokran suuruus-

luokka olisi n. 11 000 euroa/kk (13 euroa/m², tilatehokkuus 21 m²/henkilö). Se liittyy Cygnaeuskadun virastotalokiinteistöön, johon sijoittuvat Keski-Suomen ELY, Länsi- ja Sisä-Suomen AVI. Siinä on henkilöstöruokala, kuntosali ja erikseen vuokrattavia kokous-tiloja ja 140 hengen auditorio.

Toinen vaihtoehto on KOY Varviraide, Ailakinkatu 17, joka on n. 1 kilometrin ja 12 minuutin kävelyn etäisyydellä rautatieasemalta. Tila vapautuu Länsi- ja Sisä-Suomen AVI:lta. Siinä 800 m²:n tilan vuokra-arvio on 10 000 euroa/kk (12,50 euroa/m², tilatehokkuus 20 m²/hlö). Erikseen maksettavia ovat sähkö ja siivouskulut.

Technopolis rakentaa Jyväskylään uudiskohdetta Innoiva 4. Se sijaitsee keskeisesti rautatieaseman vieressä Lutakossa. Technopoliksen tiloissa Jyväskylässä toimivat mm. Haltik (Hallinnon tietotekniikkakeskus), Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun osia, sekä ELY-keskus. Suunnittelun kautta neliömäärä per henkilö on voitu laskea huomattavasti ja Innova 4:ssä se on 12–15 m²/henkilö. Pääomavuokran on arveltu olevan 17–18 euroa/m²/kk.

Turku

Turussa on saatavilla useita vaihtoehtoja toimitiloiksi. Turun kaupunki esittää yhtenä vaihtoehtona Kupittaaan Turku Science Park -aluetta, joka on hyvien liikenneyhteyksien äärellä ja jossa on tarjolla hyvä infrastruktuuri. Turku Science Park on valtakunnallisen merkittävä samalla alueella toimiva korkeakoulukeskittymä, johon kuuluvat Turun yliopisto, Åbo akademi, ja Turun ammattikorkeakoulu. Myös Lappeenrannan teknillisellä yliopistolla, Yrkeshögskola Novia ja Diakonia ammattikorkeakoululla on täällä toimintaa. Humanistinen ammattikorkeakoulu toimii lähellä.

Turun kaupunki on tehnyt arvion, jonka mukaan 25 henkilön tilatarve olisi n 500 m² ja sen tilavuokra n. 7 000 euroa/kk. Tästä voi arvioida että n. 1 000 m² tilan vuokra olisi n. 14 000 euroa/kk. Turun kaupungin arvion mukaan tällä vuokratasolla muodostuisi n. 160 000 euron vuotuinen säästö Helsingin keskustaan verrattuna.

Senaatti-kiinteistöt on ilmoittanut, että se voi tarjota Auratumon kohdetta Yliopistonkatu 34 Turun ydinkeskustassa, joka vapautuu Varsinais-Suomen ELY-keskuksen muuttaessa pois keväällä 2013. Heidän arvionsa tämän päivän vuokratason mukaan tulisi olemaan autopaikat ja puhtauspalvelut sisältäen n. 15 000 euroa/kk.

Toimitilakustannusten vertailu

Toimitilakustannuksista saatujen arvioiden perusteella voidaan tehdä seuraava karkea vertailu sillä varauksella, että annetut tiedot sisältävät eri tavalla kiinteistöpalveluja, jotka lopullisen vuokran määrittämisessä on otettava huomioon:

Helsinki	195 000 euroa vuodessa sisältäen toimitilapalvelut (OPH:n arvio)
	228 000–265 000 euroa vuodessa (n. 1 000 m ²), (Senaatin arvio)
Jyväskylä	132 000 euroa vuodessa (n. 835 m ²), (ei sisällä sähköä ja siivousta)
Turku	168 000–180 000 euroa vuodessa

Kohteesta riippuen ja lopullisista yksilöinneistä ja tilantarpeesta määräytyen Jyväskylässä ja Turussa toimitilakustannukset olisivat noin 60 000–100 000 euroa vuodessa halvemmat kuin Helsingissä.

5.2 Liikenneyhteydet

Helsingin liikenneyhteydet ja saavutettavuus maan eri puolilta ja ulkomailta on omaa luokkaansa Jyväskylään ja Turkuun verraten. Kuitenkin myös Jyväskylään ja Turkuun liikenneyhteydet hyvät ja ne eivät aiheuta sinänsä ylitsepääsemätöntä estettä toiminnan tuloksekkaalle hoitamiselle. Jyväskylän ja Turun kaupunkien koko ja tiivis kaupunkirakenne helpottaa ja nopeuttaa kaupungissa sisäistä liikkumista. Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla useimpien muiden hallinnonalan toimijoiden sijainti lähietäisyydellä tekee mahdolliseksi tapaamiset lyhyellä varoitusaajalla ja pääkaupunkiseudulla olevien toimijoiden lyhyiden, puolipäiväisten tilaisuuksien järjestämisen, mikä näiden osanottajien ajankäytön kannalta on merkittävä etu.

Matka-ajat	Junalla	Vuoroja, syyskuussa 2012
Jyväskylä	3 h 06 min (pendolino) – 3 h 30 min (Inter-City)	10 vuoroa
Turku	1 h 58 min (pendolino) – 2 h 12 min (Inter-City)	20 vuoroa

Turku

Turku on helposti saavutettavissa, mikä tekee mahdolliseksi käydä työssä etäämmältäkin, esim. alueellistamisen siirtymävaiheessa. Junayhteydet ovat hyvät (arkipäivinä 17 edestakaista junavuoroa) ja moottoritie tarjoaa nopean yhteyden myös autoliikenteelle. Linja-autoyhteydet ovat myös hyvät, vuoroja on puolen tunnin välein, yhteensä arkipäivinä yli 40 ja ne ovat käytetty vaihtoehto junalle. Nykyisin on yleistä, että Turusta käydään päivittäin töissä Helsingissä ja päinvastoin. Sisämaan rata- ja tieyhteyksien takia myös Tampere on noin kahden tunnin juna- tai automatkan päässä.

Matkustajalaivavuoroja Ruotsiin on neljä vuorokaudessa.

Lentoyhteydet Turkuun ovat hyvät (syyskuu 2012 tilanne): Helsinkiin on Turusta neljä päivittäistä vuoroa, Tukholmaan kolme vuoroa ja Kööpenhaminaan kaksi vuoroa. Turusta on lentoyhteyksiä 12 kohteeseen, myös Ouluun, Kittilään, Tallinnaan, Gdanskiin ja Riikaan. Tallinnasta ja Riikasta on jatkoyhteyksiä erityisesti Euroopan kaupunkeihin. Lisäksi Turusta on lentoja Lontooseen, Brysseliin, Barcelonaan ja Malagaan.

Jyväskylä

Matka junalla Jyväskylästä Helsinkiin kestää lyhimmillään 3 tuntia 6 minuuttia ja Tikkurilaan 2 tuntia 58 minuuttia. Myös matka autolla Helsinkiin taittuu suunnilleen samassa ajassa. Yhteys junalla Tampereelle ja Kuopioon on 1 tunti 30 minuuttia. Jyväskylän läheisyydessä Sisä-Suomessa on siis kaupunkeja, joissa on paljon koulutusalan tutkimusosastamista, oppilaitoksia ja arvioinnin kohteita.

Lentoyhteydet Jyväskylään eivät ole viime vuosina kehittyneet myönteisesti, päinvastoin. Helsinkiin syyskuussa 2012 on kolme päivittäistä yhteyttä ja Tallinnaan yksi yhteys kolmena päivänä viikossa. Tallinnasta on jatkoyhteyksiä muualle Eurooppaan, esim. Brysseliin. Ulkomailta Jyväskylään tultaessa on merkittävä vaihtoehto jatkaa Vantaalta Tikkurilasta junalla Jyväskylään.

5.3 Tuki- ja hallintopalvelut

Kaikki uuteen virastoon liitettäviksi suunnitellut yksiköt saavat nyt tuki- ja hallintopalvelut organisaatiolta, jonka yhteydessä ne hallinnollisesti toimivat: Korkeakoulujen arviointi-

neuvosto opetus- ja kulttuuriministeriöltä, Koulutuksen arviointineuvosto Jyväskylän yliopistolta ja oppimistulosten arviointi Opetushallitukselta. Tuki- ja hallintopalvelujen hinnoittelussa kukin organisaation noudattaa omia hinnoitteluperusteitaan.

Korkeakoulujen arviointineuvoston osalta tuki- ja hallintopalveluista veloitettiin vuonna 2011 yhteensä 281 000 euroa, perusteen ollessa 25 550 euroa/henkilö (ml. tila-vuokra).

Koulutuksen arviointineuvoston osalta yleiskustannukset olivat 53 500 euroa vuonna 2011. (Vuokrat lisäksi 63 500 euroa). Lisäksi Koulutuksen tutkimuslaitokselta hankittiin julkaisu-, viestintä- ja markkinointipalveluja.

Kun Jyväskylän yliopiston noin 20 henkilön täydennyskoulutuskeskus muodostettiin omaksi itsenäiseksi yritykseksi, hankki se tuki- ja hallintopalvelut vapailta markkinoilta. He ulkoistivat suuren osan talouspalveluista sekä IT-palvelut täysin (pl. pientä resurssia yhdellä omalla henkilöllä). Siellä on arvioitu, että kuitenkin talousosaamiseen tarvitaan omia henkilöitä. Tietoteknologian osalta on täyden palvelun ratkaisu ulkoisen toimittajan kanssa. Kustannusrakenne on huomattavasti paljon alhaisempi kuin etelän kaupungeissa. Ulkoistaminen on tuonut myös säästöjä tehossa ja täsmällisyydessä.

Yhteenvetoa toimitila, tuki- ja hallintopalveluista

Saatujen vuoden 2011 tietojen mukaan voidaan tehdä seuraava yhteenveto Arviointikeskukseen tulevien nykyisten yksiköiden tuki- ja hallintokustannuksista (ml. tilakustannukset):

Korkeakoulujen arviointineuvosto	281 000 euroa
Koulutuksen arviointineuvosto	119 000 euroa
Oppimistulosten arviointiyksikkö	400 000 euroa (ilman tilakustannuksia)
	120 000 euroa (tekijän oma arvio tiloista)
Yhteensä	920 000 euroa vuodessa

Toimintojen yhdistämisellä, yhdenmukaistamisella, kilpailuttamisella ja yhteiskäytöllä tästä toimintakustannusten kokonaisuudesta on kysymys, kun tavoitellaan yhdistämisen kustannussäästöjä ja tuottavuuden tehostumista.

Opetushallituksessa on arvioitu tuki- ja hallintopalveluiden kustannuksia uudelle n. 40 henkilön virastolle sen nykyisten hinnoitteluperusteiden mukaan. Tuki- ja hallintopalveluiden kustannukset muodostuisivat suunnilleen seuraavasti:

Henkilöstöhallinto	150 000 euroa
Taloushallinto	220 000 euroa
Toimitilahallinto (ml. vuokra)	195 000 euroa
Sisäiset palvelut	153 000 euroa
Yhteensä	718 000 euroa

6 Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittaminen – yhteenveto

Tässä luvussa tarkastellaan yhdessä Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittamispaikkavaihtoehtoja toiminnallisista, taloudellisista, henkilöstöpoliittisista ja alueellisista vaikutuksista. Erityinen tavoite on kokonaistaloudellinen näkökulma ja siitä lähtevät perustelut. Erikseen on pohdittu niitä seikkoja, joita Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamista selvittäneen työryhmän näkemyksen mukaan pitää ottaa huomioon.

6.1 Työryhmän esittämät sijoittamisessa huomioon otettavat seikat

Selvityshenkilönä olen verrannut sijoittamispaikkakuntia työryhmän esittämien seikkojen suhteen sen aineiston ja havaintojen perusteella, mitä selvitystyön aikana on kertynyt. Kunkin kriteerin suhteen paikkakunnat on asetettu järjestykseen ja pisteytetty siten, että kriteerin kannalta parhaaksi arvioitava paikkakunta sai 3 pistettä, toiseksi suotuisimmaksi arvioitu 2 pistettä ja heikoimmaksi 1 pisteen. Jos paikkakunnat on arvioitu jonkin kriteerin suhteen yhtä vahvoiksi, ne saivat saman pistemäärän.

	Helsinki	Jyväskylä	Turku
1. Osaavan arviointihenkilöstön saatavuus pysyviin ja tilapäisiin tehtäviin	3	1	2
2. Ruotsinkielisen henkilöstön saatavuus ja heidän perheidensä mahdollisuus ruotsinkielisiin palveluihin	3	1	2
3. Eri oppiaineiden ja alojen tieteellisten asiantuntijoiden ja kirjastopalveluiden saatavuus	3	1,5	1,5
4. Tärkeiden yhteistyökumppaneiden läheisyys sekä toimivat liikenneyhteydet opetuksen ja koulutuksen järjestäjiin ja korkeakouluihin	3	1	2
5. Yhteydet koulutuksen tutkimukseen ja muuhun arviointitoimintaan	3	2	1
6. Tietojärjestelmien yhteiskäytöstä aiheutuva yhteistyö- ja kehittämistarve	3	2	1
7. Juridisten ja muiden hallinnollisten palveluiden saatavuus	3	1,5	1,5
8. Kansainvälisen yhteistyön hoitamisen taloudellisuus ja tehokkuus sekä kansainvälisten arvioijien saatavuus	3	1	2
9. Matkustamisen minimoiminen ottaen huomioon henkilöstön ja asiantuntijoiden ajankäyttö ja ympäristövaatimukset	3	1	2
<i>Yhteensä</i>	27	12	15

Työryhmän esittämien sijoittamisessa huomioon otettavien seikkojen suhteen Helsinki täyttää ne selvästi parhaiten. Tämä kuvaa annettujen kriteerien perusteella toiminnal-

listen edellytysten tasoa eri paikkakunnilla. Jyväskylä ja Turku ovat sinänsä keskenään hyvin tasavahvoja. Jyväskylän vahvuuksia tässä vertailussa ovat jo olemassa olevat yhteydet koulutuksen tutkimukseen ja muuhun arviointitoimintaan sekä tietojärjestelmien kehittämismahdollisuudet erityisesti kansainväliseen arviointitoimintaan. Turun vahvuuksia ovat paremmat liikenneyhteydet, sekä laajempi rekrytointipohja erityisesti ruotsinkielisten asiantuntijoiden suhteen.

6.2 Toiminnalliset vaikutukset

Arviointitoiminnan vaikuttavuuden, hallinnonalan yhteistyön ja tulosten hyödyntämisen kannalta olemassa olevat kumppanuudet ja yhteistyön kehittyneet muodot ovat merkittävä sosiaalisen pääoman vahvuustekijä. Tämä koskee niin kansallista, alueellista kuin kansainvälistäkin toimintaa. Tätä sosiaalista pääomaa on rakennettu ja kehitetty vuosikausia ja se on tärkeä tuloksellisen toiminnan perusta myös uudessa perustettavaksi esitetyssä yksikössä.

Kansainvälinen arviointiyhteistyö on kasvamassa ja kansainvälinen vuorovaikutus ulkomailta Suomeen ja Suomesta maailmalle lisääntyy. Suomen koulutusosaaminen on kansainvälisen kiinnostuksen kohde. Pääkaupunkiseudulle sijoittuminen antaa tähän selvästi parhaat edellytykset. Arviointitoiminnan keskuksen sijoittuminen jonnekin muualla olisi omiaan vaikeuttamaan sujuvaa ja kustannustehokasta kansainvälistä yhteistyötä.

Korkeakoulujen, ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen arvioinneissa, suunnittelussa, valmistelussa ja toteutuksessa tarvitaan monipuolista osaamista ja monen alan asiantuntijoita. Pääkaupunkiseudulla toimijoiden moninaisuus, oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjien määrä ja tutkimuksellinen tuki antavat tähän paremmat toiminnalliset edellytykset kuin vertailupaikkakunnilla.

Asiantuntijoiden saatavuus on Arviointikeskuksen tapaisen asiantuntijaorganisaation tuloksekkaan toiminnan ja uskottavuuden kannalta keskeinen kysymys. Jos muutoksen yhteydessä syntyy tilanne, että suuri määrä uusia asiantuntijoita joudutaan nopeasti rekrytoimaan vapailta työmarkkinoilta, on se haasteellinen tehtävä. Toteutuneet henkilöstön rekrytoinnit osoittavat, että pääkaupunkiseudulla on arvioinnin asiantuntijoita voitu rekrytoida olennaisesti suuremmasta kandidaattien joukosta niin pysyviin kuin määräaikaisiin tehtäviin kuin muualla. Myös ruotsinkielisten asiantuntijoiden rekrytoinnin kannalta Helsingin seudulla on ollut riittävän paljon osaavia kandidaatteja ja rekrytointi on ollut ongelmatonta.

Tutkimuksen kanssa tehtävä yhteistyö on arviointitoiminnassa tärkeää. Erityisesti Helsingissä ja Jyväskylässä on muodostunut tuloksellinen yhteistyö tutkijoiden ja arviointitoimijoiden välillä. Tätä yhteistyötä on tarpeen vahvistaa arvioinnin ja tutkijoiden välillä. Helsingissä on useita ryhmiä, joissa on arviointitutkimuksen osaamista sekä muita toimijoita, joilla on omaa yhteistyötä tutkijoiden ja koulutuksesta järjestäjien välillä. Jyväskylän yliopistossa erityisesti PISA-arvioinnin vastuu ja sitä kautta kytkeytyminen kansainväliseen arviointiverkostoon sekä yliopistossa arviointikoulutuksen ja koulutuksen talouden vahvistuminen ovat vahvuuksia, joista on paljon hyötyä uudelle arviointikeskukselle.

Tärkeimpien sidosryhmien vastauksista välittyy tarve varmistaa läheinen ja kustannustehokas yhteydenpito myös uuden arviointikeskuksen kanssa. Tärkeimmät sidosryhmät ovat Helsingin seudulla.

Helsingissä on saatavana toimitiloja, joissa muita sijoitusvaihtoehtoja paremmin voidaan saada tuki- ja hallintopalveluiden asiantuntijapalveluja sekä läheisen sijoittumisen kautta saada synergiaetuja. Samoin kehitteillä olevan tietohallinnon hankkeet puoltavat uuden keskuksen läheistä sijaintia näihin opetushallinnon muihin toimijoihin.

Uuden keskuksen toiminnan tehokkaan aloittamisen kannalta on olennaista joustava jatkuvuus ja sujuvuus. Menossa on tiivis arviointiohjelman mukainen arviointien joukko lähivuosille, johon asiantuntijat on rekrytoitu ja joilla hankkeilla on kireä aikataulu. Jos tässä tilanteessa suuri osa asiantuntijoista ja arviointihankkeiden henkilöstöstä jää pois tehtävistään, joutuu koko ohjelma suuriin vaikeuksiin. Arviointitoiminnan jatkuvuuteen ja jatkuvaan kehitykseen uhkaa silloin tulla katkos. Tämä vaara on olemassa siinä tapauksessa, että arviointiyksiköt siirretään toisille paikkakunnille nykyisten työssäkäyntialueiden ulkopuolella ja asiantuntijat toteuttavat kantansa, että eivät ole valmiita siirtymään muualle työtehtäviensä mukana. Jatkuvuusnäkökohta puoltaa nykyisten toimipisteiden hyödyntämistä.

6.3 Henkilöstöön liittyvät vaikutukset

Helsingissä nyt työskentelevä henkilökunta ei henkilöstökyselyn perusteella ole, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta, halukas siirtymään Jyväskylään tai Turkuun. Sijoittamisen Jyväskylään tai Turkuun ei myöskään nähdä tukevan Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintaa eikä yhteistyötä sidosryhmien eikä kumppaneiden kanssa.

Jyväskylässä työskentelevistä 50 % sen sijaan olisi ainakin valmis harkitsemaan siirtymistä työtehtävien perässä Helsinkiin ja 62,5 % siirtymistä Turkuun. Tämän voi arvioida johtuvan Jyväskylässä heikommista uudelleen työhön sijoittumisen mahdollisuuksista koulutustaan vastaaviin tehtäviin sekä siihen liittyen nykyisten työtehtävien arvokkuudesta. Turkuun siirtymistä ainakin harkitsemaan valmiiden määrään saattaa vaikuttaa Turun seudun asumiskustannusten vertailukelpoisuus Jyväskylään verrattuna.

Työryhmä katsoi ehdotuksessaan, että Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristön eli Jyväskylän yliopiston henkilöstön työsuhteet eivät sellaisenaan siirtyisi perustettavaan arviointikeskukseen, vaan henkilöstön tulisi hakea uuteen arviointikeskukseen perustettavia virkoja. Arviointikeskukseen siirrettäväksi ehdotetun henkilöstön asema olisi erilainen riippuen siitä, mistä organisaatiosta henkilöstö siirtyy. Henkilöstön tasapuolisen kohtelun vuoksi pidän perusteltuna, että Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristön asema saatetaan palvelussuhteen jatkuvuuden osalta samanlaiseksi kuin muissa yksiköissä olevan henkilöstön.

Sijoituspaikkakuntien vertailussa henkilöstökyselyn perusteella Turku oli hieman suositumpi kuin Jyväskylä erityisesti liikenneyhteyksien ja saavutettavuuden kannalta sekä paikkakunnan kaksikielisyyden takia.

6.4 Alueelliset vaikutukset

Helsinki pääkaupunkina ja keskushallinnon sijaintipaikkakuntana sekä opetushallinnon keskuksena on sijoituspaikkana tämän vuoksi aivan omanlaisensa ja sijoittaminen Helsinkiin antaa Kansalliselle koulutuksen arviointikeskukselle koko valtakuntaa palvelevan, valtakunnallisen statuksen.

Arviointikeskuksen sijoittaminen Helsinkiin tukee pääkaupunkiseudun elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyyn edellytyksiä sekä luontaisia vahvuuksia. Metropolialueen kilpailukykystrategian ensimmäinen painopiste on huipputason koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen. Helsingin strategiaohjelmassa visiona pääkaupunkina ja seudun keskuksena on olla kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus. Helsinki pyrkii olemaan kansallinen ja kansainvälinen edelläkävijä kaikissa palveluissa ja tähän liittyy toiminnan arviointi myös ulkopuolisena arviointina. Koulutussektorin volyymi pääkaupunkiseudulla on peruste keskuksen sijoittamiselle Helsinkiin.

Jyväskylän vahvuutena on mm Koulutuksen arviointineuvoston jo toimiminen Jyväskylässä, Koulutuksen tutkimuskeskuksen tutkimuksellinen tuki ja sen tarjoamat toimivat hallinto-, julkaisu- ja vastaavat palvelut, PISA vastuutahona toiminen Suomen osalta ja sen kautta liittyminen kansainväliseen arviointiverkostoon ja osaamiseen sekä Jyväskylän yliopiston uudet avaukset arviointikoulutuksen vahvistamisessa ja koulutustalouden osaamisen lisäämisessä.

Jyväskylässä on vahva koulutuksen, oppimisen ja tulevaisuuden opetustyön osaamis- ja toimintokeskittymä. Jyväskylässä on pitkät perinteet opettajankoulutuksessa ja Jyväskylän yliopisto on maamme johtavia opettajankouluttajia, aikuiskouluttajia ja koulutusviejiä. Koulutus ja oppiminen on yksi Jyväskylän yliopiston painoala. Koulutuksen arviointineuvoston toiminta Jyväskylässä on tukenut alueen kilpailukyvyn parantamista ja se tukee alueen luontaisia vahvuuksia ja kasvun edellytyksiä.

Turun vahvuuksina ovat mm korkeatasoinen koulutuksen ja oppimisen tutkimus, kaksikielinen koulutustoiminta ja toimintaympäristö sekä Jyväskylää parempi saavutettavuus ja kansainväliset liikenneyhteydet.

Jyväskylä ja Turku ovat toimivia korkeakoulukaupunkeja, joiden vahvuuksiin ja profiiliin kuuluu koulutus ja tutkimus sekä koulutussosaaminen. Sekä Jyväskylä että Turku ovat valmiita tarjoamaan henkilöstölle palveluja esim. asuntojen hankinnassa, puolisoiden työllistymisessä, koulutuksen järjestämisessä ja muissa käytännön palveluissa. Työmatkat ovat lyhyet ja kaupunkien sisäiset liikenneyhteydet erinomaiset.

Molemmat kaupungit Jyväskylä ja Turku pitävät Arviointikeskuksen sijoittumista tärkeänä ja kaupunkien ja alueiden kehittämistä tukevana. Molemmissa kaupungeissa ja molemmissa seutukunnissa on viime aikoina ollut merkittäviä työpaikkojen vähentämisen toimia. Arviointikeskus olisi myönteinen merkki julkisen vallan halusta tukea näiden seutukuntien kehittymistä vahvuusalueillaan.

Yliopistokaupunkeina sekä Jyväskylässä että Turussa on pitkällä tähtäyksellä osaamis- pohjaa ja asiantuntijakoulutusta, joka tekee asiantuntijoiden saamisen mahdolliseksi. Lyhyellä muutaman vuoden tähtäyksellä nyt puheena olevan asiantuntijajoukon rekrytointi kerralla ja nopeasti on haasteellinen tehtävä.

Aluepoliittisesta näkökulmasta sekä Jyväskylä että Turku olisivat varteenotettavia vaihtoja, jos kyseessä olisi aivan uuden toiminnan aloittaminen ja toiminta voitaisiin käynnistää vähitellen muutaman vuoden tähtäyksellä.

6.5 Taloudelliset vaikutukset

Toimitilakustannukset Jyväskylässä ja Turussa olisivat noin 20–30 % alhaisemmat Jyväskylässä ja Turussa kuin Helsingissä. mahdollisten muutostöiden vaikutusta tilavuokraan ei osaa etukäteen sanoa. Samoin lopulliseen tilakustannukseen vaikuttavat liitännäiset tilahallinnon ja palveluiden kustannukset.

Sijoittamisesta Jyväskylään tai Turkuun johtuvaa lisäystä matkakustannuksiin on vaikea arvioida. Karkeasti voi arvioida, että matkakustannusten lisäys suuruusluokaltaan voi lähestyä tilakustannusten säästöjen suuruusluokkaa.

Jos sijoittamisen takia pääkaupunkiseudulla oleva henkilöstö pitää uudelleen sijoittaa, uusi henkilöstö rekrytoida, perehdyttää ja kouluttaa, syntyy kaikesta tästä lisäkustannuksia, jotka ovat kokonaistaloudellisesti haitallisia ylimääräisiä kustannuksia ja niihin käytettävät resurssit ja ajankäyttö eivät edistä Arviointikeskuksen tavoitteiden saavuttamista. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan selvityksen mukaan alueellistamistoimien siirtymävaiheiden kustannukset olisivat karkeasti noin 42 000 euroa/htv. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen suhteen se merkitsisi jopa 1 680 000 euroa lisäkustannuksia.

Valtiovarainministeriö on tutkinut toteutettujen alueellistamishankkeitten taloudellisia vaikutuksia. Sen selvityksen mukaan näin pienellä yksiköllä, kuin mistä tässä on kyse, ei ole aluetaloudellista merkitystä.

6.6 Loppupäätelmät ja ehdotukset

1. Ehdotan Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittamista Helsinkiin.

Kun saatu aineisto ja selvityksen kuluessa esitetyt näkökohdat arvioidaan kokonaisuutena alueellistamisen käsikirjan tarkastelukehikon perusteella ja Arviointikeskuksen perustamista suunnitelleen työryhmän esittämien seikkojen valossa osoittautuu Helsinki kokonaisuutena taloudellisesti ja toimintaedellytysten kannalta edullisimmaksi vaihtoehdoksi.

Osaavan henkilöstön saatavuus, kaksikielisen palvelun turvaaminen, eri tieteenalojen ja oppiaineiden asiantuntijoiden käytettävyys, yhteydet koulutuksen tutkimukseen ja muuhun arviointitoimintaan, sidosryhmäyhteistyö sekä synergiaetujen mahdollisuus muiden opetushallinnon keskeisten toimijoiden kanssa puoltavan sijoittamista Helsinkiin ja pääkaupunkiseudulle. Kansainvälisen yhteistyön mahdollisuudet sekä liikenneyhteydet ja saavutettavuus sekä kotimaassa että kansainvälisesti puoltavat myös Helsinkiä.

Perustettavaan uuteen keskuksen yhdistettävien yksiköiden asiantuntijoiden asiantuntemuksen käytettävyys ja vuosien työn tuloksena syntyneen inhimillisen pääoman ja osaamisen käytettävissä oleminen on tärkeä edellytys uuden keskuksen hyvälle toiminnalle. Sen vuoksi henkilöstön valmiudelle jatkaa uuden keskuksen tehtävissä on mielestäni tärkeää ja henkilöstön näkemykselle pitää antaa suuri paino.

Arviointikeskus Helsingissä kytkeytyy omalta osaltaan hyvin pääkaupunkiseudun strategiseen kehittämiseen ja sen luontaisten vahvuuksien tukemiseen.

2. Jyväskylään ehdotan sijoitettavaksi arviointikeskuksen toimintaa suunnilleen siinä laajuudessa kuin Koulutuksen arviointikeskus siellä nyt toimii.

Jyrki Kataisen hallituksen linjauksen mukaan alueellistamisessa käytetään kokonaisten yksiköiden siirron rinnalla nykyistä enemmän työn ja tehtävien siirtämistä. Samalla parannetaan myös etätyön mahdollisuuksia. Jyväskylässä Kansallisen arviointikeskuksen toimintoja tehtäisiin tämän tavoitteen mukaisesti.

3. Ehdotan, että Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristön asema saatetaan palvelussuhteen jatkuvuuden osalta samanlaiseksi kuin Korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristön ja Opetushallituksen alaisen arviointitoimintaa suorittavan henkilöstön.

Jyväskylässä toimivan arviointitoiminnan jatkamista ja kehittämistä puoltavat siellä syntynyt hyvä yhteistyö ja palvelutuki Koulutuksen tutkimuskeskuksen kanssa sekä Jyväskylässä tehdyt panostukset arviointikoulutuksen kehittämiseksi ja koulutuksen talousosaamisen vahvistamiseksi. Myös yhteistyö ja asiantuntemuksen hyödyntäminen kansainväliseen arviointitoimintaan PISA koordinaation ja muiden verkostojen kautta puoltaa toimintaa Jyväskylässä.

Arviointikeskuksen toiminta Jyväskylässä liittyy merkittävästi Jyväskylässä jo olevaan ja edelleen kehittyvään osaamis- ja toimintokeskittymään ja omalta osaltaan tukee alueen elinvoimaisuuden ja luontaisten vahvuuksien kehittymistä.

Jyväskylän toiminta ei olisi oma erillinen yksikkönsä vaan integroitu osa koko Arviointikeskusta. Siellä tehtävät hankkeet ja osatehtävät vaihtelisivat projektista toiseen. Toisaalta Jyväskylään voisi kehittää henkilöstön vaihtuvuuden kautta esimerkiksi sellaista metodologista, koulutustaloudellista ja tilastotieteellistä osaamista, jota mahdollisimman monet arviointihankkeet käyttäisivät. Metodologisen osaamisen kehittäminen on ajankohtainen ja kiireellinen tehtävä uudessa arviointikeskuksessa ja se voitaisiin kehittää Jyväskylässä yhdessä yliopiston kanssa.

Yhtenäinen toimintatapa voidaan saavuttaa monin tavoin esimerkiksi siten, että kaikissa hankkeissa, joissa Jyväskylän asiantuntijat ovat vetovastuussa tai mukana, on aina myös helsinkiläisiä toimijoita. Uusien arviointihankkeiden käynnistämisen yhteydessä arvioidaan sihteeristön työnjako ja arviointikohteet ottaen huomioon hankkeen luonteen mukaiset parhaat edellytykset ja alueelliset toimijat. Keskuksen linjakkaalla johtamisella, tiiviillä yhteydenpidolla, etätönn tekniikalla ja henkilöstön liikkuvuutta tukemalla luodaan yhtenäinen toimintatapa ja estetään eriseuraisuuden syntyminen.

Toiminnallisten, henkilöstöön liittyvien, taloudellisten ja alueellisten näkökohtien perusteella katson Helsingin ja Jyväskylän välillä hajautetun, mutta toiminnaltaan yhtenäisen ratkaisun parhaaksi. Erityisesti ratkaisu mahdollistaa uuden keskuksen joustavan ja tehokkaan käynnistämisen kustannustehokkaalla tavalla, mikä on tärkeä näkökohta. Samoin se hyödyntää täysimääräisesti vuosien varrella kertyneen osaamispääoman ja toiminnan yhteistyöverkoston.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus on nimensäkin mukaisesti kansallinen laitos, jonka vaikuttavuuden ja tulosten hyödyntämisen kannalta on tärkeää olla mukana opetushallinnon muiden toimijoiden yhteydenpidossa ja omalta osaltaan tukemassa koulutuksen ja koulutuspolitiikan kehittämistä. Kehittäessään toimintaansa ja luodessaan uusia toimintatapoja pitää Arviointikeskuksen erityistä huomiota kiinnittää yhteistyöhön maan eri osissa olevien toimijoiden kesken. Tätäkin alueellisen vaikuttavuuden tehtävää varten Jyväskylässä olevat toimijat ja toiminnot ovat hyödyllisiä.

Sidosryhmäkyselyn vastaanottajat

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetushallitus

OAJ

Professoriliitto

Kuntaliitto

UNIFI

ARENE

SYL

SAMOK

Koulutuksen arviointikeskus

RUSE

Koulutuksen tutkimuslaitos KTL

Alueellistamisen vaikutusarviointikehikko – työkirja

Vaikutukset yhteenveto	Sijainti- vaihtoehto Helsinki	Sijainti- vaihtoehto Jyväskylä	Sijainti- vaihtoehto Turku
1. Toiminnalliset tekijät: organisaatiovaikutukset	7	-3	-2
2. Henkilöstöön liittyvät tekijät: henkilöstövaikutukset	7	-2	-1
3. Alueelliset tekijät: vaikutukset kunta-/seutu-/maakuntatasolle	6	1	4
4. Taloudelliset tekijät: kumuloituvina tekijöinä arvioitava henkilöstö-, matka-, toimitila- ja investointikustannukset	1	1	1
Laadullinen arvio			
Yhteensä	21	-3	2

1. Toiminnalliset tekijät	Helsinki	Jyväskylä	Turku
1. Tukeeko toiminnon sijoittuminen paikkakunnalle organisaation tehtävien tuloksellista hoitamista asiakkaiden näkökulmasta pitkällä tähtäimellä? +2 = sijoittumisen myötä organisaation tehtävien tuloksellinen hoitaminen paranee huomattavasti, +1 = sijoittuminen mahdollistaa tehtävien tuloksellisen hoitamisen aiempaa paremmin, 0 = toiminnon sijoittumisella ei ole selvästi nähtävää vaikutusta organisaation toiminnan tuloksellisuuteen (asiakkaiden näkökulmasta) pitkällä tähtäimellä, -1 = sijoittuminen vaikeuttaa jossain määrin organisaation tehtävien tuloksellista hoitamista, -2 = sijoittuminen vaikeuttaa organisaation tehtävien tuloksellista hoitamista merkittävästi	2	-1	-1
2. Tukeeko toiminnon sijoittuminen paikkakunnalle organisaation toiminnan tarpeellista uudistamista? +2 = sijoittumisen myötä organisaation toiminnan uudistaminen mahdollistuu merkittävästi, +1 = sijoittuminen mahdollistaa toiminnan uudistamisen aiempaa paremmaksi, 0 = sijoittumisella ei ole vaikutusta uudistamiseen, -1 = sijoittuminen haittaa organisaation toiminnan uudistamista jonkin verran, -2 = sijoittuminen haittaa merkittävästi organisaation uudistamista	1	1	2
3. Onko toiminnon sijoittumisesta paikkakunnalle saavutettavissa synergiaetua organisaation kannalta? (esim. riittävän volyymin saavuttaminen yhdessä prosessissa tai toisiaan tukevien organisaatioiden yhdistäminen samaan paikkaan) +2 = merkittävä mittakaavaetu toimintoja yhdisteltäessä, +1 = on saavutettavissa jonkin verran, 0 = ei vaikutusta, -1 = heikkenee jonkin verran, -2 = heikkenee merkittävästi (toiminnan pirstaloituminen)	2	-1	-1
4. Edistääkö sijoittuminen paikkakunnalle yhteistyötä oman hallinnonalan tai muiden hallinnonalojen keskeisten toimintojen kanssa? +2 = yhteistyö lisääntyy merkittävästi kontaktien lisääntyessä alueella, +1 = yhteistyö lisääntyy jonkin verran kontaktien lisääntyessä, 0 = ei merkitystä, -1 = yhteistyö heikkenee jonkin verran vähäisempien kontaktien vuoksi, -2 = yhteistyö heikkenee merkittävästi vähäisempien kontaktien vuoksi	2	-2	-2
Yhteensä	7	-3	-2
Laadullinen arvio: Miten sijoittuminen paikkakunnalle vaikuttaa ydintoimintojen hoitamiseen? Mitkä ovat toiminnon tuloksellisuuden välttämättömät ja riittävät edellytykset ja miten ne toteutuvat?			
Lopullinen yhteissumma			

2. Henkilöstöön liittyvät tekijät	Helsinki	Jyväskylä	Turku
1. Mikä on henkilöstön siirtohalukkuus? +2 = hyvä siirtohalukkuus, yli kolmasosa (>30 %) halukkaita siirtymään, +1 = siirtohalukkaita kymmenesosa–kolmasosa (10 %–30 %), -1 = siirtohalukkaita korkeintaan kymmenesosa (<10 %), -2 = siirtohalukkaita ei lainkaan	2	-1	1
2. Turvaako toiminnon sijoittuminen paikkakunnalle toiminnon kannalta työvoiman saatavuuden organisaation tehtäviin tulevaisuudessa (pitkä aikaväli)? +2 = työvoiman saatavuus paranee merkittävästi, alueella runsaasti ammattitaitoista työvoimapotentialiaa, +1 = työvoiman saatavuus paranee jonkin verran, 0 = työvoiman saatavuudessa ei tapahdu muutoksia, -1 = työvoiman saatavuus heikentyy jonkin verran, -2 = työvoiman saatavuus heikentyy merkittävästi, alueella ei vastaavaa työvoimapotentialiaa	2	-1	-1
3. Miten toiminnon sijoittuminen paikkakunnalle vaikuttaa henkilöstön osaamistasoon (pitkällä aikavälillä)? +2 = osaamistaso nousee, alueella runsaasti osaavaa työvoimaa, +1 = osaamistasolla on mahdollisuus nousta koulutuksen myötä, 0 = ei selvää vaikutusta osaamistasoon, -1 = osaamistaso heikkenee, -2 = osaamistaso heikkenee huomattavasti	2	-1	-1
4. Voidaanko ei-siirtyvä nykyinen henkilöstö sijoittaa muihin tehtäviin nykyisellä työssäkäyntialueellaan? +2 = yli 60 % voidaan sijoittaa, +1 = 40 % –60 % voidaan sijoittaa, -1 = 20 %–40 % voidaan sijoittaa, -2 = alle 20 % voidaan sijoittaa	1	1	
Yhteensä	7	-2	-1
<i>Laadullinen arvio:</i> Aiheuttavatko rekrytointi ja koulutuksen järjestäminen lisätarpeita ja avaako toiminnon sijoittuminen paikkakunnalle uusia mahdollisuuksia toimintojen uudistumiselle?			
<i>Lopullinen yhteissumma</i>			

3. Alueelliset tekijät. Alueen ominaisuudet ja organisaation vaikutus alueeseen	Helsinki	Jyväskylä	Turku
1. Onko alue toiminnon kannalta riittävän hyvin saavutettavissa maanteitse, raideliikenteen avulla tai lentämällä? Pisteytysesimerkki +2 = matka-aika esim. keskeiseen kohteeseen alle 1 h, +1 = matka-aika keskeiseen kohteeseen esim. 1–2 h, 0 = matka-ajalla ei merkitystä toimintaan, -1 = yhdensuuntainen matka-aika toiminnan kannalta keskeiseen kohteeseen ylittää esim. 4 h, -2 = yhdensuuntainen matka-aika toiminnan kannalta keskeiseen kohteeseen ylittää esim. 6 h	2	-1	1
2. Onko alue perhetaseeltaan positiivinen ja sosiaaliselta ja kulttuuriselta pääomaltaan riittävän vetovoimainen? +2 = puolisolle koulutusta vastaavaa työtä, koulutustarjonta ja sosiaalinen/ kulttuurinen pääoma monipuolista, +1 = puolisolle työmahdollisuuksia, koulutustarjonta ja sosiaalinen/ kulttuurinen pääoma kohtuullinen, 0 = ei muutosta nykyiseen, -1 = puolison työmahdollisuudet heikot, koulutustarjonta ja sosiaalinen/ kulttuurinen pääoma perustasolla, -2 = puolisolle ei työmahdollisuuksia, koulutustarjonta ja sosiaalinen/ kulttuurinen pääoma heikkoa	2	-1	1
3. Onko alueella osaamisklusteria, jonka kehittymistä toiminto tukee? +2 = alueella on toiminnon kannalta merkittävä osaamisklusteri, +1 = alueella on toiminnon kannalta klusteripotentiaalia, 0 = ei merkitystä, toiminto ei ole osaamistensiivinen, -1 = alueella ei ole toiminnon kannalta relevanttia klusteria, -2 = alueella ei ole toiminnon kannalta klusteripotentiaalia	2	2	1
4. Kasvattaako toiminnon sijoittuminen paikkakunnalle alueen aluetaloutta? (tulotaso, työllisyys ja väestökehitys) +4 = merkittävä positiivinen vaikutus suhteessa aluetalouden kokoon: (toiminnon volyymi/alueen aluetalouden volyymi) +3 = selkeästi positiivinen vaikutus suhteessa aluetalouden kokoon (toiminnon volyymi/ aluetalouden volyymi) +2 = positiivinen vaikutus suhteessa aluetalouden kokoon: (toiminnon volyymi/alueen aluetalouden volyymi) +1 = vähäinen positiivinen vaikutus suhteessa aluetalouden kokoon: (toiminnon volyymi/alueen aluetalouden volyymi), 0 = ei muutosta, (toiminnon volyymi/alueen aluetalouden volyymi)	0	1	1
Yhteensä	6	1	4
<i>Laadullinen arvio aluetekijöistä:</i> Onko alue rakennemuutos- tai kriisialue, jonka johdosta se kaipaa erityistukea? Mikä on toiminnan laatu alueen imagon kannalta?			
<i>Lopullinen yhteissumma</i>			

4. Taloudelliset tekijät	Helsinki	Jyväskylä	Turku
1. Mitkä ovat paikkakunnalle sijoittuvan toiminnon henkilöstökustannukset organisaatiossa ja hallinnonalalla siirtymävaiheen jälkeen? +2 = henkilöstökustannukset vähenevät hallinnonalalla huomattavasti esim. synergiaetujen vuoksi (esim. hallinnonalojen yhteiset tukitoiminnot, yhteiset puhelinvaihteet), +1 = henkilöstökustannukset vähenevät hallinnonalalla jonkin verran, 0 = ei muutosta, -1 = henkilöstökustannukset kasvavat jonkin verran, -2 = henkilöstökustannukset kasvavat merkittävästi	1	1	1
2. Miten toiminnon sijoittuminen paikkakunnalle vaikuttaa toimitilakustannuksiin? +2 = suoraan käyttöön otettavat edulliset toimitilat olemassa heti, +1 = ei lisäkustannuksia, vuokrataso siirtymäkaudella ja toiminnon vakiinnuttua on alhaisempi, 0 = ei vaikutusta, -1 = kustannukset ylittävät nykytilanteen siirtymäkaudella, -2 = aiheuttaa merkittäviä kustannuksia siirtymäkaudella: toimitilojen uusrakentaminen	0	2	2
3. Miten organisaation matkakustannukset muuttuvat toiminnon sijoituessa paikkakunnalle? +2 = matkakustannukset vähenevät huomattavasti siirtymävaiheessa ja toiminnon jo vakiinnuttua (yli 30 %), +1 = matkakustannukset vähenevät toiminnon vakiinnuttua, mutta lisääntyvät tai pysyvät ennallaan siirtymävaiheessa (alle 30 %), 0 = ei muutosta, -1 = matkakustannukset lisääntyvät vain siirtymävaiheessa, (alle 30 %), -2 = lisääntyvät huomattavasti toiminnon jo vakiinnuttua (yli 30 %)	0	-2	-2
4. Miten toiminnon sijoittuminen paikkakunnalle vaikuttaa organisaation muihin kustannuksiin lyhyellä ja pitkällä aikavälillä (ICT-investoinnit, tekniset työvälineet tms.)? +2 = kustannukset vähenevät huomattavasti esim. synergiaetujen vuoksi, +1 = kustannukset vähenevät jonkin verran, 0 = ei muutosta, -1 = kustannukset kasvavat jonkin verran, -2 = kustannukset kasvavat merkittävästi	0	0	0
Yhteensä	1	1	1
<i>Laadullinen arvio:</i> Tukevatko taloudelliset vaikutukset sijoituspäätöstä, ylittävätkö myönteiset tekijät kielteiset? Miten sijoittuminen paikkakunnalle vaikuttaa tuottavuuden kehittymiseen?			
<i>Lopullinen yhteissumma</i>			

Asiantuntijat, vierailut, tausta-aineistot ja lähteet

Haastatellut asiantuntijat

Opetus- ja kulttuuriministeriö:

Kansliapäällikkö Harri Skog, Ylijohtaja Anita Lehikoinen, Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen

Opetushallitus: Pääjohtaja Aulis Pitkälä, Johtaja Ritva Jakku-Sihvonen

Valtion työmarkkinalaitos: Hallitusneuvos Kirsi Äijälä, Työmarkkinalakimies Miia Kannisto

Valtiovarainministeriö: Hallitusneuvos Tarja Hyvönen, Ylitarkastaja Mikko Saarinen

Senaatti-kiinteistöt: Johtaja Jorma Heinonen

Helsingin yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia: Johtaja Kauko Hämäläinen

Edu Cluster Finland Oy: Johtaja (kesä 2012 saakka) Pekka Pelttonen

Korkeakoulujen arviointineuvosto:

Puheenjohtaja, vararehtori Riitta Pyykkö, Pääsihteeri Helka Kekäläinen

Koulutuksen arviointineuvosto:

Puheenjohtaja, professori Hannele Niemi, Pääsihteeri Pasi Reinikainen

Helsingin yliopisto, OKL, Koulutuksen Arviointikeskus: Professori Jarkko Hautamäki

Turun yliopisto, RUSE: Professori Osmo Kivinen

Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuskeskus: Johtaja Jouni Välimäki

Vierailut kohdealueille

Jyväskylä 27.8.2012

Jyväskylän yliopisto: Rehtori Matti Manninen, Hallintojohtaja Kirsi Moisander

Keski-Suomen liitto: Maakuntajohtaja Anita Mikkonen, Maakunta-asiamies Hannu Koponen

Turku 29.8.2012

Varsinais-Suomen liitto:

Maakuntajohtaja Juho Savo, Edunvalvontajohtaja Lauri Palmunen, Erikoissuunnittelija Esa Höglblom

Turun yliopisto: Professori Erno Lehtinen

Varsinais-Suomen ELY-keskus:

ylivohtaja Pekka Sundman, Yksikön päällikkö Esa Lindqvist

Helsinki 5.10.2012

Uudenmaan liitto: Johtaja Juha Eskelinen, Erityisasiantuntija Rosa Vihavainen

HSY: Toimitusjohtaja Raimo Inkinen

Kirjallinen aineisto

- Alueellistamisen käsikirja. Valtiovarainministeriö, Alueellistamisen koordinaatioryhmä, 25:2008. Helsinki 2008. 142 s.
- Alueellistamisen taloudelliset vaikutukset, Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän (ATVA) loppuraportti. Valtiovarainministeriö, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2/2011. Helsinki 2011. 214 s.
- Alueiden klustereita tukevat valtion toiminnot. Keski- Suomen liitto. 15 s.
- Hautamäki J., Säkkinen T., Tenhunen M-L., Ursin J., Vuorinen J., Kamppi P., Knupp-Manninen G. Lukion tuottamat jatkokoulutusvalmiudet korkeakoulutuksen näkökulmasta. Koulutuksen arviointineuvoston julkaisuja 59. Jyväskylä 2012. 154 s.
- Innovation Stategy, Helsinki metropolitan area. Culminatum. 27 s.
- Jyväskylän yliopisto, Profiili ja painoalat, 6s.
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Turkuun. Varsinais-Suomen liitto, Esa Höglblom, Kalle Larsson, Janne Virtanen. Turku 26.9.2012. 14 s.
- Kompassi tulevaisuuteen, Varsinais-Suomen maakuntasuunnitelma 2030, Maakuntaohjelma 2011–2014. Varsinais-Suomen liitto, Turku 2010. 79 s.
- Korkeakoulujen arviointineuvoston toiminta 2010. 4 s.
- Korkeakoulujen arviointineuvoston toiminta 2011. 19.3.2012. 4 s.
- Korkeakoulujen arviointineuvoston toimintakertomus 2008–2009. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 5:2010. 39 s.
- Koulutuksen arviointikeskus Helsinkiin. Uudenmaan liitto. 3 s.
- Koulutuksen arviointineuvoston ja sen sihteeristön vaihtoehtoiset sijoitusratkaisut, selvitysmiehen raportti. Opetusministeriö 2002. 27 s.
- Koulutuksen arviointineuvosto, Toimintakertomus 2011. 8s.
- Lankinen, T. Opetushallituksen asema, rooli ja tehtävät sekä koulutustoimialan ohjaus muuttuvassa toimintaympäristössä. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:46. 209 s.
- Markkanen M., Lang T., Lillas A., Lovio M., Manninen J., Takatalo E., Kamppi P., Pietiläinen V., Smeds-Nylund A-S. Kansalaisopistojen oppilaitos- ja ylläpitäjä rakenteen arviointi. Osaraportti 2. Koulutuksen arviointineuvoston julkaisuja 60. Jyväskylä 2012. 85 s.
- Markkinakatsaus Suomi, Kevät 2012. Catella. 31 s.
- Menestyvä metropoli, Metropolialueen kilpailukykystrategia. 42 s.
- Näyttötietoa ammattiosaamisesta, Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arviointi. Muistio, 7 s.
- Perustelut koulutuksen arviointikeskuksen sijoittamiseksi Jyväskylään. Keski- Suomen liitto. 8 s.
- Oppimistulosten seuranta-arviointien työprosessi perusopetuksessa. Opetushallitus, Muistio, Ritva Jakku-Sihvonen, 7.8.2012. 3 s.
- Rinne R., Simola H., Mäkinen-Streng M., Silmäri-Salo S. & Varjo J. Arvioinnin arvo – Suomalaisen perusopetuksen laadunarviointi rehtorien ja opettajien kokemana. Suomen Kasvatustieteellinen Seura, Kasvatusalan tutkimuksia 56. Jyväskylä 2011. 356 s.
- Yhdessä eteenpäin. Selvitys opetus- ja kulttuuriministeriön konserniohjauksesta ja -rakenteesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:6. 90 s.

Taustamuistioita ja kirjelmiä

Turun kaupungin lausunto, 13.9.2012. Kaupunginjohtaja Aleksi Randell

Jyväskylän kaupungin lausunto, 12.9.2012. Kaupunginjohtaja Markku Andersson,
Kehitysjohtaja Timo Rusanen

Helsingin kaupungin johdon kannanotto, 11.9.2012. Apulaiskaupunginjohtaja Ritva Viljanen,
Strategiapäällikkö Marko Karvinen, 8.10.2012

Korkeakoulujen arviointineuvoston kannanotto, 31.8.2012

Jyväskylän yliopiston kirje, henkilöstöjohtaja Jouni Valjakka, 4.9.2012

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la culture

ISBN 978-952-263-185-5 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)